

Lokaal

nr. 7/8 – JULI/AUGUSTUS 2019

VVSG-maandblad voor
de lokale bestuurder

Verschijnt 11x per jaar / P2A9746

A man in a green suit and a Dutch sash is standing in profile, looking down at his smartphone. He is positioned against a plain white wall. To the left, a vertical strip of a photograph shows a red brick building and a street scene.

Op het online dorpsplein

INTEGRITEIT

Waarborg voor democratie

ZICHTBAARHEID

door evenementenimpactstudie

CREATIVITEIT

in de bureaucratie

DUURZAAMHEID

dankzij lokale helden

Spring mee voor proper water!

BIG JUMP
14 juli 2019

Zuiver water in al onze beken en rivieren, dat is waar we bij Aquafin aan werken. En dat is ook het doel van **Big Jump**, een organisatie van GoodPlanet Belgium. Op 14 juli 2019 springen duizenden mensen bij ons en in heel Europa op hetzelfde moment in een beek of rivier om aandacht te vragen voor proper water. Aquafin is dit jaar opnieuw partner van dit spetterende evenement en nodigt jou uit om mee te springen!

Benieuwd op welke 14 locaties er die dag gesprongen wordt?
Je vindt alle info over de Big Jump 2019 op www.goodplanet.be/nl/big-jump-nl/

GOODPLANET.be

STEFAN DEWICKERE

Het slechtste wat onze regeringsvormers nu kunnen doen is de armoedeproblematiek in commissies steken die het thema nog eens bestuderen. Over armoede is alles al gezegd en geschreven. Het raakt één op de zes Belgen.

Aan de slag

Het bestrijden van armoede in ons land is een van de uitdagingen voor de komende bestuursperiode. Daarover zijn armoede- en andere middenveldorganisaties, academici, de bedrijfswereld, de vakbonden, de politieke partijen en ook de VVSG het eens.

In het VVSG-memorandum staat het duidelijk: trek de levensstandaard van de mensen met de laagste inkomens – socialezekerheidsuitkeringen, leeflonen én laagste nettolonen – op tot de Europese armoedegrens. De aanvullende OCMW-steun is op vijf jaar tijd met dertig procent moeten toenemen. Laten het niet alleen de lokale besturen zijn die de armoedekloof moeten dichten. Verhoog de sociale toeslagen in het groeipakket (kinderbijslag). Maak laaggeschoold werk aantrekkelijker voor werkgevers en werknemers door gerichte lastenverlagingen en meer kinderopvang. Zorg voor meer betaalbare en goede woningen voor de meest kwetsbare gezinnen. Zorg voor meer aangepaste opleidingen voor mensen die onvoldoende geschoold zijn voor de arbeidsmarkt en voor activeringsbeleid op maat van mensen die niet in het normale economische circuit terecht kunnen.

Het slechtste wat onze regeringsvormers nu kunnen doen, is de armoedeproblematiek in commissies steken die het thema nog eens bestuderen. Over armoede is alles al gezegd en geschreven. Armoederapporten bij de vleet. Het raakt één op de zes Belgen. We wéten wat het is en we kennen de oorzaken. Het gaat over meer dan geldgebrek. Het gaat in wezen over sociale uitsluiting, zeker over een laag inkomen, maar ook over geen werk, slechte huisvesting, onaangepaste gezondheidszorg en slechte scholing, over uitgesloten zijn van deelname aan sociale en culturele activiteiten die voor anderen tot de norm behoren. Zo werd het al in 1994 verwoord in het Algemeen Verslag over de Armoede. Dat is intussen 25 jaar geleden...

Het komt er nu op aan een globale strategie uit te werken met duidelijke, meetbare doelstellingen en acties, helder afgelijnde verantwoordelijkheden, een duidelijke timing en budgettering en een strikte opvolging. Dit moet een interbestuurlijke strategie zijn: de federale overheid, de deelstaten en de lokale besturen moeten samen het heft in handen nemen, met medewerking van de maatschappelijke krachten én van de mensen in armoede zelf. Ook dat laatste weten we al sinds 1994.

De lokale besturen willen hun verantwoordelijkheid opnemen; zijn de partijen die bezig zijn met de vorming van de regeringen in dit land, bereid mee te werken?

Piet Van Schuylenbergh is VVSG-directeur Mens

Reageren?
Twitter met ons
mee op @vvsg en
@PVSchuylenbergh

politiek

Integriteit is een manier om de democratie te borgen

'Het ambt van volksvertegenwoordiger brengt ook plichten mee. Verkozenen moeten recht doen aan alle burgers, verenigingen en bedrijven.' Voor Julien Topal is integriteit een manier om de democratie te bewaken.

organisatie

Gezellige drukte op het online dorpsplein

Zo goed als alle gemeenten in Vlaanderen informeren hun burgers via sociale media, vooral over hun dienstverlening en bij een crisis. Maar elke doelgroep benader je online op een andere manier of zelfs met een ander kanaal.

werkveld

Leegstaande gebouwen circulair invullen

Het is nog pionierswerk, maar de vele leegstaande gebouwen weer in gebruik nemen, kan een manier zijn om de inname van open ruimte terug te dringen. Daarom onderzochten de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning en de Bond Beter Leefmilieu drie cases, in Sijsele, Genk en Deinze.

Praat mee over Lokaal
met **#VVSGLokaal**
Deel al waarop u fier bent
op **#lokaalDNA**
Volg ons op

POSTGRADUATE EVENT ACADEMY - JASPER LEDNARD

communicatie

Evenementen met impact

In elke stad en gemeente heb je feesten en markten die historisch gegroeid zijn en zijn er nieuwere evenementen. Maar een consistente lijn ontbreekt meestal. In Roeselare stippelt Hermen Six een evenementenvisie uit die naamsbekendheid en het samenleven bevordert.

DANIEL GEEBAERTS

organisatie

Zwevegem werkt aan integrale toegankelijkheid

In een gemeentehuis gaat toegankelijkheid over communicatie, maar ook over klantvriendelijk onthaal, uitstekende dienstverlening, goede bewegwijzering of specifieke elementen voor slechtzienden of slechthorenden.

DANIEL GEEBAERTS

afval

Zet niet zomaar een camera op een sluikstort

Onderzoek bewijst dat het slimme gebruik van een camera het aantal sluikstorten wel doet dalen, maar ook dat camera's veel extra werk meebrengen.

CF

SDG

Gemeenten duurzaam dankzij hun helden

Bij de eerste editie van de Week van de Duurzame Gemeente vonden tachtig gemeenten duurzame helden. Dit jaar kunnen gemeenten de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen opnieuw kracht bijzetten van 18 tot 25 september.

vooraan

- 3 Opinie
- 6 Kort

politiek

- 12 Integriteit is een manier om de democratie te borgen
- 18 Estafette van Valerie Taeldeman

organisatie

- 20 Evenementen met impact
- 23 Zwevegem werkt aan integrale toegankelijkheid
- 26 Gezellige drukte op het online dorpsplein
- 32 Het uitgangspunt is een positief mensbeeld
- 33 Creativiteit in de bureaucratie
- 34 De toekomst van Herman Van Goethem: Een ode aan de bevrijding

werkveld

- 40 Leegstaande gebouwen circulair invullen is pionierswerk
- 43 Sociaal verhuren betaalbaar houden
- 46 Zet niet zomaar een camera op een sluikstort
- 48 Noblito, I care
- 50 Gemeenten duurzaam dankzij hun helden
- 52 SDG's in praktijk: water maakt leven
- 54 #lokaalDNA Harelbeke - Hulste draagt zorg voor tachtigplussers
- 56 #lokaalDNA Overijse - Zelf je spel kiezen
- 58 In contact met Fie Velghe
- 60 Agenda
- 61 Joblokaal
- 62 Burgemeester Triljoen

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Pieter Plas, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Schaubroeck **MET DE STEUN VAN** Belfius en Ethias, partners van de VVSG **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43 **ABONNEMENTEN** abonementen@vvsg.be, T 02-211 55 07 **PRIJS ABONNEMENT** VVSG-leden: 75 euro (vanaf 10 ex. 65 euro), Niet-leden: 150 euro. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november. **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Mieck Vos, algemeen directeur VVSG **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vvsg.be **CONTACT** lokaal@vvsg.be

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Boemerang van pensioenlasten bij drie op de vier gemeenten

Tijdens de huidige bestuursperiode belandt de pensioenfactuur in alle hevigheid bij de lokale besturen. De meeste besturen zullen het moeilijk krijgen om de pensioenlast voor hun vastbenoemde ambtenaren te betalen. Die pensioenboemerang is al jaren geleden becijferd en er zijn wat maatregelen genomen, maar onvoldoende om alles te betalen, doordat nu het aantal werkende statutairen bij de gemeenten steeds kleiner wordt in vergelijking met het aantal gepensioneerde collega's, vooral nu de grote cohorte babyboomers op pensioen gaat en lang zal blijven leven. Als de andere overheden niet ingrijpen, moeten de belastingen omhoog, de investeringen uitgesteld of de dienstverlening afgebouwd.

In tegenstelling tot de werkgevers van de privésector, de federale of Vlaamse overheid, dragen de provincies, steden en gemeenten zelf de pensioenlasten van hun benoemde ambtenaren. Dit gebeurt volgens een repartitiesysteem waarbij de huidige actieve vastbenoemden een bijdrage betalen, maar deze groep is de jongste jaren kleiner geworden. Om dit onevenwicht op te lossen voerde de regering in 2012 een nieuw pensioenmodel in, een 'gesolidariseerd pensioenfonds' met dubbele bijdragen, een basisbijdrage en een ter responsabilisering. Het fonds kan financieel in evenwicht zijn, als de lokale besturen exponentieel meer betalen. Voor alle Belgische gemeenten samen gaat het bedrag van 168 miljoen euro in 2017 omhoog naar bijna 443 miljoen euro in 2023. Als je ook de OCMW's, de politiezones en de hulpzones meerekent, betekent het een verhoging van 274 naar 743 miljoen euro. Niet alleen het toegepaste percentage zal stijgen tot zes procent van de totale fiscale ontvangsten van de gemeenten in 2023, er zullen ook almaar meer gemeenten moeten betalen, in 2023 al 78 procent of drie op de vier. Zonder extra externe middelen en/of extra belastingen lukt dit niet.

Minder investeren

Steden en gemeenten nemen een derde van alle overheidsinvesteringen voor hun rekening. Ondanks de lage rente hebben gemeenten in 2016 veel minder geïnvesteerd dan de dertig jaar ervoor, namelijk 0,6% van het bbp, iets meer dan Griekenland. Ook

al dringen internationale instanties erop aan de investeringen in België weer aan te zwengelen en ook al zijn er omwille van het klimaat en de veroudering veel uitdagingen, de lokale besturen hebben er geen geld voor, doordat ze die pensioenen moeten betalen.

Naar de nering

In haar studie wijst Belfius er ook op dat steden en gemeenten de tering naar de nering zetten. Zo hielden ze hun exploitatie-uitgaven de voorbije jaren goed onder controle. Gecombineerd met het zwakke investeringspeil konden de lokale besturen zo hun financieringssaldo aanzienlijk verbeteren. Het vertoonde van 2015 tot 2017 zelfs een batig saldo (+453 miljoen euro in 2015, +899 miljoen euro in 2016 en +867 miljoen euro in 2017). Ze hebben dus positief aan het saldo van de gezamenlijke overheid (bepaald volgens de Europese rekeningnormen) bijgedragen. In 2018 heeft de geringe opleving van de investeringen, die traditioneel met de gemeenteraadsverkiezingen samenvallen, het financieringssaldo van de lokale besturen lichtjes verslechterd (-99 miljoen euro). Tegelijk daalde de schuld van de lokale besturen, vooral door het lage investeringspeil, voor het vierde opeenvolgende jaar. Ze bedraagt nu ongeveer 23 miljard euro, wat neerkomt op slechts 5,0% van de gezamenlijke overheidsschuld.

.....
Marlies van Bouwel
belfius.be

Federaal beleid moet lokale toets krijgen

De lokale besturen zijn de essentiële partners voor de federale overheid. Ze staan het dichtst bij de burgers en zijn het best in staat om behoeften in te schatten en beleid om te zetten in maatregelen. De drie Verenigingen van Steden en Gemeenten (Brulocalis, UVCW en VVSG) stellen de federale overheid een partnerschap voor de toekomst voor, gebaseerd op wederzijds respect. De federale overheid mag de lokale besturen geen nieuwe taken meer toewijzen die hen op kosten jagen en ze moet een lokale toets doen voordat ze beslist. De Verenigingen vragen ook een dringende oplossing voor een aantal dossiers die het lokale beleid bedreigen, zoals de pensioenen van hun statutaire ambtenaren.

Lokale toets

De federale overheid schuift vandaag nog te veel lasten rechtstreeks of onrechtstreeks door naar de lokale besturen. 'Wanneer de federale regering het statuut van de politie eenzijdig wijzigt, draaien de gemeenten daarvoor op. Ook van de leeflonen, die nochtans tot de federale sociale zekerheid behoren, betalen de lokale besturen nog altijd een substantieel deel,' zegt Wim Dries, voorzitter van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en burgemeester van Genk. Dit komt nog boven op de Europese eisen die een rechtstreekse invloed hebben op de openbare dienstverlening. 'Zulke lastenoverdrachten moeten stoppen, ze getuigen ook niet bepaald van respect voor het lokale niveau.' Daarom vragen de drie Verenigingen de invoering van een toets waarmee de federale overheid de financiële en administratieve gevolgen voor de lokale overheden analyseert voordat ze een beslissing neemt. Er moet ook meer overleg komen, en een duidelijk, systematisch en transparant kader. Is een federale beslissing niet budgetneutraal, dan moeten de lokale besturen er een reële compensatie voor krijgen.

Efficiënte fiscaliteit en reële investeringscapaciteit bevorderen

De federale regering moet blijven toezien op de financiële impact van elke wijziging op de gemeentelijke ontvangsten. In de aanvullende personenbelasting is vooruitgang geboekt, maar de drie Verenigingen vragen de afschaffing van de 1% administratieve kosten die de regering heft. Ze vragen ook een snellere update van de kadastrale gegevens om de verliezen aan opcentiemen op de onroerende voorheffing op te vangen. Lokale overheden moeten hun investeringscapaciteit verder kunnen ontwikkelen: een verlaagd btw-tarief van 6% voor alle investeringen van lokale overheden is aangewezen.

Zwaard van Damocles

Lokale besturen reiken de toekomstige federale regering de hand om beleid te realiseren waar de burger beter van wordt. Daarvoor moet er een oplossing komen voor een aantal dossiers die nu als een zwaard van Damocles boven het gemeentelijk beleid hangen. 'De federale regering moet meer tussenkomen in de financiering van de pensioenen, armoedebestrijding en politie. Dit zijn dossiers die het initiatief lokaal nu al zwaar fnuiken, en als er geen oplossing komt, zal het nog erger worden,' zegt Jacques Gobert van de Vereniging van Waalse Steden en Gemeenten. Ook e-government moet de federale overheid verder ontwikkelen in samenwerking met de lokale overheden. De invoering van het nieuwe systeem voor de burgerlijke stand was een grote stap in administratieve vereenvoudiging.

Nathalie Debast
vvsq.be

Het Gemeentefonds groeide de voorbije periode met 3,5 procent per jaar, maar dat volstond niet om de hogere pensioenfactuur op te vangen. In 2012 moesten de gemeenten 33 procent van het Gemeentefonds gebruiken voor pensioenen van hun vroegere statutaire personeelsleden, in 2017 was dat 37,3 procent. Dat belet dat er andere dingen gebeuren, zoals de aanleg van fietspaden of armoedebestrijding.

Mieck Vos, algemeen directeur van de VVSG – Trends 13/6

Het @EU_CoR luistert naar @vvsq en pleit ook voor 'actieve subsidiariteit' om de participatie van lokale en regionale overheden en parlementen in EU te versterken! Goede lobby van @mieckvos @janssensBert @martens_luc & co! @VLEVA zet hier graag mee de schouders onder!

Jan Buysse @JanVLEVA algemeen directeur, Vlaams-Europees verbindingagentschap (VLEVA) Twitter – 12 juni

Ik wil de toekomst voorbereiden, en onze nieuwe fusiegemeente verder uitbouwen tot de prachtigste en krachtigste groeipool in de regio. Of ik daarnaast nog iets anders zal doen? Dat zal zeker niet in de federale politiek zijn.

Pieter De Crem (CD&V) over zijn beslissing niet de eed af te leggen als federaal kamerlid, en burgemeester van Aalter te worden – Het Laatste Nieuws 21/6

Er kunnen nooit genoeg vrouwen in de politiek zijn. Ik merk dat ook als ik jongeren aanspreek als burgemeester. In het hoofd van velen is dat nog een oude man met een dikke buik in een donker kostuum. Ik wil bewijzen dat het anders kan. Niet alleen lokaal, maar op alle niveaus in de politiek.

Maaïke De Rudder (26), burgemeester van Sint-Gillis-Waas en Vlaams parlements lid voor CD&V – Het Nieuwsblad 19/6

Het antwoord bieden aan stedelijke woonuitdagingen bestaat er niet in om mensen steeds kleiner te huisvesten. Zeker in overbevolgd wijken is dat een aanpak die de problemen enkel zal doen toenemen. We zijn er van overtuigd dat creatieve vastgoedontwikkelaars hier wel in willen meestappen.

Antwerps schepen voor Wonen Fons Duchateau (N-VA) over de beslissing van het stadsbestuur om minimale oppervlaktes op te leggen voor nieuwbouwwoningen – Het Laatste Nieuws 22/6

Scandinavische inspiratie voor woon-zorgcentra

Tubbe is een organisatie- en beheersmodel dat in diverse woon-zorgcentra in Zweden wordt toegepast. Een woon-zorgcentrum dat werkt met het Tubbe-model is een aantrekkelijke, aangename en functionele plek, waar senioren voluit hun leven kunnen leiden en daar zelf over beslissen. Voor het personeel is het een fijne en motiverende plaats en biedt het een omgeving die iedereen aanmoedigt om een tandje bij te steken. De capaciteiten van alle mensen worden er gewaardeerd en ingezet. De gebruiksaanwijzing bij het Tubbe-model voor jouw woon-zorgcentrum moet je zelf bedenken en schrijven. Dat doe je in nauwe samenwerking met het personeel, de directie en uiteraard de bewoners en hun families. Deze brochure wil je daarbij inspireren: welke richting sla je in, welke bochten moet je nemen, wat is het einddoel? De tekst is gebaseerd op de verhalen van de stichters van het model én op de ervaringen van de Belgische pioniers.

Download gratis via www.kbs-frb.be, rubriek Publicaties

De VVSG en haar leden in trends en cijfers: dit was 2018

Benieuwd naar wie we zijn, wat we doen, waar we samen met de lokale besturen aan werken? Ons digitale jaarverslag koppelt karakteristieke trends en cijfers aan de grote beleidsthema's.

De VVSG is belangenbehartiger, dienstverlener en netwerkorganisatie van en voor de lokale besturen. De trends in ons nieuwe jaarverslag geven weer hoe we deze rollen vervulden in het voorbije jaar. Je vindt er ook de kerncijfers over onze leden en onze

werking. Op onze website lees je ook een uitgebreid overzicht van de politieke dossiers waarin we het voorbije jaar actief waren.

.....
jaarverslag2018.vvsg.be
www.vvsg.be/over-ons

Leider met beperking

Met het inclusieve animatorproject zetten Chirojeugd Vlaanderen, Scouts en Gidsen Vlaanderen, KSA, Kazou en Hannibal Vakanties belangrijke stappen naar inclusiever jeugdwerk. Jongeren met een beperking kunnen nu ook leider worden. De jeugdwerkorganisaties maken namelijk hun cursussen voor nieuwe leiding inclusiever. De cursusinhoud verandert niet, wel krijgen deelnemers met een beperking extra ondersteuning voor, tijdens en na de cursus. Maar de jeugdwerkorganisaties organiseren niet alleen inclusieve cursussen, ze ondersteunen ook hun vakanties of lokale werkingen om jongeren met een beperking echt een plaats te geven in de leidings- of moniploegen.

.....
Sarah Plessers, coördinator project inclusieve animator
www.konekt.be

Organiseer een activiteit op Dag van de Trage Weg 2019

Met het jaarlijkse campagneweekend Dag van de Trage Weg zetten duizenden wandelaars, fietsers en ruiters in heel Vlaanderen trage wegen in de kijker. Elke tragewegenliefhebber, organisatie of vereniging kan een activiteit organiseren tijdens het weekend van 19 en 20 oktober. Alle soorten activiteiten op, langs en over trage wegen zijn mogelijk: een wijk- of patrimoniumwande-

ling, verfraaiingswerken, groenaanplant, een gezinsevenement, plaatsing van naambordjes of de inhuldiging van een verkeersveilige verbinding.

www.dagvandetrageweg.be, info@dagvandetrageweg.be
of 09 331 59 26

Mooiste bijentuin in Damme

De bijentuin van de stad Damme kreeg op zondag 2 juni 2019 de titel van bijenvriendelijkste tuin van Vlaanderen. De bekendmaking gebeurde in Gent op het Bijenfeest dat de 'Week van de Bij' inluidt.

Damme legde een gevarieerde tuin aan rond de bibliotheek van deelgemeente Sijsele, met onder andere een verticale tuin, een rozenborder, een graveltuin en een fruittuin. Alle plantengroepen zijn aanwezig en zijn vakkundig gekozen voor hun bijenvriendelijkheid. Het gaat om bloemen, kruiden, vaste planten, fruit, struiken en bomen, die allemaal veel nectar bevatten.

Kort gemaaide graspaden banen een weg door de bijenvriendelijke bloemenweides, via de panelen met QR-codes komen bezoekers alles te weten, en speelse elementen, zoals een reuzengroot spinnenweb, maken het ook voor de jonge bezoeker interessant. De gracht werd heraangelegd en de bezoeker kan van op een ponton naar de water- en moerasplanten kijken. In de bijentuin staat er ook een lange picknicktafel en om het helemaal af te maken, geeft een heuveltop uitzicht over de volledige tuin. Daarnaast is er nog de Biebabeloela-fietstocht van 23 km, die je meeneemt langs de andere bijeninitiatieven van de stad Damme.

En in Beveren

Voor zijn bijentuin koos Beveren voor het park Cortewalle. De bijentuin is opgedeeld in twee delen: een voorbeeldtuin en een natuurlijke tuin. Met de voorbeeldtuin wil de gemeente de inwoners tonen welke bijenvriendelijke planten ze thuis kunnen planten. De natuurlijke tuin is ingezaaid met een bloemenmengsel, er staan zelfgemaakte bijenkasten van de groendienst en er is een zandberg zonder grondbewerking, waar de zandbijen ongestoord hun werk kunnen doen.

.....
Marlies van Bouwel
www.weekvandebij.be

Tot 30 september

Beste project publieke ruimte

Tijdens het congres en forum publieke ruimte op 17 maart 2020 in Gent vindt de uitreiking van de Prijs Publieke Ruimte 2020 plaats. Iedereen die betrokken is bij een publiekeruimteproject – woonstraat, tijdelijke ruimte, stationsomgeving, stadspark, bedrijventerrein, recreatiedomein... – kan een dossier indienen.

Publiekeruimte.info

gepost

Wolkbreek in Brussel en verloren lopen na overleg... gelukkig meer dan welkom in #HuisMadou, bij het hart van de steden en gemeenten. Om te bekomen bij een koffie (en op te drogen) en intussen de mails bij te werken. Topservice van onze koepel van lokale besturen!

@vredeshuis dé plek in Gent waar internationale solidariteit vorm krijgt
Twitter – 19 juni

Vaak springen de kinderen spontaan bij voor de betaling van het woonzorgcentrum, maar het kan dat ze dat niet willen of niet kunnen. Dan komt de factuur bij het OCMW terecht. Wel geldt er onderhoudsplicht. Als u bijvoorbeeld kunt aantonen dat uw vader of moeder nooit naar u omgekeken hebben, vervalt die onderhoudsplicht. Of als u zelf onvoldoende inkomsten hebt omdat een gezinslid zwaar ziek is, moet u ook niet bijspringen.

Nathalie Debast, woordvoerder van de VVSG – De Tijd 22/6

Hoe pakken we de uitdagingen van morgen aan? Voor alle medewerkers was er vandaag een #digidag. Zowel onze raadsleden, als onze boekhouders en de vakmannen van de groendienst kwamen vandaag alles te weten over vloggen, sociale media, apps en onze digitale toekomst-plannen #boeiend

@GemeenteEvergem
Twitter – 12 juni

Van koning auto naar keizer fiets. @8500Kortrijk opent grootste fietszone van Vlaanderen met 74 fietsstraten! @MobiliteitKortr
<https://fietsberaad.be/nieuws/vrijdag-opent-kortrijk-grootste-fietszone-in-vlaanderen/>

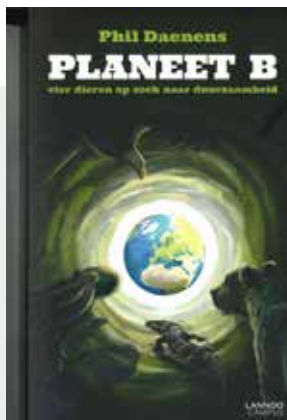
@FietsberaadVL, Twitter – 24 juni

De perceptie die uit de Mobiscore spreekt is dat de overheid iedereen naar de stad wil laten trekken, daar zie je nu ook de hoge scores. Terwijl we eigenlijk ook de dorpskernen moeten versterken. Inderdaad, misschien hebben de bewoners van kleine dorpen ook minder nood om elke avond in de stad te gaan eten. Het is ook wel een ander leven dat je dan leidt. Maar het kan toch even duurzaam zijn?

Manuel Sintubin, professor geodynamica (KU Leuven) en inwoner van Hoegaarden – De Morgen 19/6

Met de Mobiscore heeft de politiek eindelijk een intelligent en veelzijdig instrument in handen om verstandig te sturen en te belonen, bijvoorbeeld via de btw, fiscus of een aangepaste woonbonus.

Vlaams bouwmeester Leo Van Broeck – Het Belang van Limburg 24/6

Planeet B

Welke wereld wil jij nalaten aan je (klein)kinderen? Hoe kun je zelf of in je organisatie duurzamer te werk gaan? Waarmee wil jij het verschil maken? In Planeet B nemen een regenboogoctopus, een sneeuwluipaard, een arend en een varaan je mee op hun zoektocht naar duurzaamheid. De aarde verarmt en verwarmt en de vier dieren raken verstikt. Samen zoeken ze naar oplossingen om te overleven en zetten ze de krijtlijnen uit voor een andere samenleving.

Net als de vier dieren in het boek, staan we met z'n allen voor enorme klimaat- en andere uitdagingen. De zeventien duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN geven een aanzet voor elke lidstaat om mee te werken aan een duurzame wereld.

- Dit boeiende verhaal confronteert je met de toekomst en geeft je inzichten om zelf keuzes te maken, bewuster te leven en duurzaam met je omgeving om te gaan.
- P. Daenens
 - *Planeet B: vier dieren op zoek naar duurzaamheid*
 - Uitgeverij LannooCampus, Leuven
 - 29,99 euro

laureaat

Green leaf

Mechelen is duurzaamste stad van Europa in 2020

Mechelen en het Ierse Limerick wonnen in Oslo op 19 juni de European Green Leaf Award 2020, een prestigieuze erkenning van de Europese Commissie voor steden die inzetten op duurzaamheid en levenskwaliteit. Mechelen is een sterk groeiende stad, en ze groeit op een duurzame manier, met veel inspanningen in de deeleconomie en de klimaatadaptatie. Volgens de jury scoort Mechelen het sterkst qua duurzame stedelijke mobiliteit, natuur, biodiversiteit, duurzaam landgebruik, afval en circulaire economie.

Voor schepen Marina De Bie is dit een erkenning voor het werk van de afgelopen jaren: 'Maar het is geen eindpunt. Als winnaar hebben we de verantwoordelijkheid een voortrekker te blijven en elke dag te werken aan een leven dat morgen voor iedereen beter is dan vandaag, met meer levenskwaliteit, een betere gezondheid en betere lucht.'

Ook burgemeester Bart Somers is blij met deze zoveelste internationale triomf. 'Alle internationale indicatoren tonen intussen aan dat Mechelen in de categorie van steden tot 100.000 inwoners bij de Europese koplopers behoort.'

De bijhorende prijs van 75.000 euro zal de stad gebruiken voor nog meer duurzame initiatieven om met hulp en inzet van de inwoners van Mechelen een klimaatvriendelijke stad te maken.

ec.europa.eu, zoek green leaf

Verbinding in de buurt

laureaat

De burgerbeweging **OpgewekTienen** won op 13 juni met Lazuur, een spel in tien rondes tussen de Tiense buurten, de Matexi-award. Op de tweede plaats eindigde 'Espace de loisirs intergénérationnel' uit Tourpes, waar jong en oud deze zomer hun eigen recreatiezone zullen bouwen tijdens een feestelijk bouwfestival.

In de categorie lokale besturen kreeg de stad Herstal de eerste plaats met 'Cet été, prends ta place'. Het gemeentebestuur wilde geen ingedommelde sfeer meer tijdens de zomermaanden en zette een wekelijks zomeroffensief in met cafeetjes, spel- en sportvoorzieningen, podia voor muziek en theater, en vooral veel plaats voor ontmoeting, amusement en plezier. TV Kortenaeken, een senioreninitiatief dat spontaan uitgroeide tot een bruisende ontmoeting van heel diverse groepen en mensen, belandde op de tweede plaats.

www.matexi-award.be

Prijs voor Kortrijks kansenbeleid

laureaat

Op het filmfestival van Cannes won het **Kortrijkse kunstencentrum Buda** de Europa Cinemas Innovation Prize 2018. Met deze prijs wil dit netwerk van 1100 Europese bioscopen in 43 landen bioscoopuitbaters aanmoedigen om te innoveren. Buda kreeg de prijs voor zijn initiatieven om kinderen, jongeren en gezinnen in kwetsbare posities te betrekken bij arthouse-cinema.

www.europa-cinemas.org, nieuwsbericht van 19 mei 2019

Afvalbeleid versterken in Zuid-Afrika

Via internationale netwerken en partnerschappen draagt de VVSG bij aan de versterking van lokale besturen en aan internationale solidariteit en rechtvaardigheid. Zo heeft de VVSG een structureel partnerschap met haar Zuid-Afrikaanse zustervereniging SALGA. De focus is efficiënt afvalbeheer, ondersteund door de ontwikkeling van digitale tools. Hiervoor wordt ook samengewerkt met Zuid-Afrikaanse gemeenten die een stedenband hebben met de Vlaamse gemeenten Essen, Heist-op-den-Berg en Bornem.

Begin juni was de Zuid-Afrikaanse delegatie op bezoek in Vlaanderen. Ze praatte met de VVSG over de organisatie en bevoegdheden van Vlaamse lokale besturen en over hoe deze hun afvalbeleid vormgeven. Ze ging op bezoek in Lier en Eeklo, bij de afvalintercommunes IVAREM en IVM, en in Gent werd ze ondergedompeld in de lokale vertaling van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's). Tebogo Matlou, coördinator internationale samenwerking SALGA, wil nagaan of intergemeentelijke samenwerking ook mogelijk is in Zuid-Afrika. Zijn collega Bala Nengovhela is als afvalexpert binnen SALGA onder de indruk van de scheiding van het organisch afval en de compostering ervan. Interessant voor hem is het gescheiden ophalen van afval in gekleurde afvalzakken met variabele prijzen. 'Meer betalen voor restafval dan voor PMD en organisch afval is een logische keuze en bovendien goed voor de portemonnee.'

Onze Zuid-Afrikaanse vrienden gingen naar huis met extra inspiratie en veel enthousiasme. Ze waren vooral onder de indruk van hoe gemeenten het afvalbeleid hier intergemeentelijk organiseren. Daar willen ze ook werk van maken in Zuid-Afrika, want zo kunnen ze hun kosten drukken en hun kennisopbouw versterken. Ook de werking van de Kringwinkel en het educatief centrum van IVM wisten te bekoren. Wordt vervolgd.

Hanne Albers

In de stad gaan wonen? Neen, absoluut niet. ik woon hier al heel mijn leven. Als je ziet hoe mooi het uitzicht hier bij mij is, dan weet je het wel, slechte Mobiscore of niet.

Landbouwer Jan Heyman uit Westouter (mobiscore 4,5) – Het Laatste Nieuws 22/6

Men spreekt al tien jaar over het versterken van stads- en dorpskernen, maar toch is men vergunningen voor baanwinkels blijven geven. De vaagheid en chaos rond het begrip 'kernversterking' hebben veel vastgoedspelers - uit schrik voor de stop - nog snel doen kopen en bouwen, zoals ook bij de betonstop is gebeurd. Ze hebben de boel voor een heel lange periode om zeep geholpen.

Ann Verhetsel, stadsgeograaf aan de Universiteit Antwerpen – De Standaard 15/6

Stad Mechelen viert de overwinning: Trots op #Mechelen en alle Meche-laars. Samen zijn we de winnaar van de European Green Leaf Award én is Mechelen de duurzaamste stad van Europa in 2020.

Facebook – 21 juni

@stadAalst ondertekent als eerste Vlaamse gemeente het 'ByeByeGrass-charter', waarin het belooft om openbaar groen en grasperken zo weinig mogelijk te maaien. #biodiversiteit #lokaalDNA Welke gemeente volgt? https://m.nieuwsblad.be/cnt/dmf20190617_04464861 via @Nieuwsblad_be

@vvsg, Twitter – 19 juni

Een minder frequent gemaaid gazon zorgt voor een hogere biodiversiteit, lagere gevoeligheid aan droogte en betere waterinfiltratie, maar ook minder uitstoot van grasmaaiers. Bovendien heb je meer vrije tijd. Nu het laat-het-gras-maar-groeien-gedachtegoed meer en meer ingeburgerd geraakt, is het aan de gemeenten om het goede voorbeeld te tonen.

Elias Goossens en Mies Maria Meulders van de organisatie achter het ByeByeGrass-charter – Belga 17/6

Hoewel mensen vaak nog moeten wennen aan het concept, is het ingroenen van begraafplaatsen waar veel gemeenten naartoe willen. Vlaams-Brabant heeft zelfs een inspiratieboek om die politiek te ondersteunen. Groen geeft rust.

Nathalie Debast, woordvoerder van de VVSG – Het Laatste Nieuws 18/6

Integriteit is een manier om de democratie te borgen

‘Zwart en wit zijn duidelijk, maar er is ook een grijs gebied. Met een deontologische code voor lokale mandatarissen en aandacht voor integriteit willen we dat grijze gebied zo klein mogelijk maken. Een code is dus eerst en vooral een instrument om de lokale verkozenen te beschermen, niet om hen te straffen.’ Dat zegt **Julien Topal**.

Julien Topal is filosoof en sinds ruim vier jaar adviseur en trainer bij Governance and Integrity (GIBB). Hij werkt met ambtenaren en politici aan integriteit, in Nederland maar ook steeds vaker in Vlaanderen. Hij schreef met de VVSG het model van deontologische code voor lokale mandatarissen, dat intussen een hele rist Vlaamse gemeenteraden heeft geïnspireerd om een code goed te keuren. De VVSG zal overigens deze zomer een Steunpunt Integriteit oprichten om lokale politici en ambtenaren te helpen bij het bewaken van de integriteit. Het steunpunt zal gerichte vorming en uitwisseling met buitenlandse experts organiseren, en leernetwerken opzetten voor het bespreken van cases.

Waarom is het nodig aan integriteit te werken?

‘Aandacht besteden aan integriteit is belangrijk, omdat verkozen politici misschien wel het belangrijkste ambt in onze democratie opnemen, dat van volksvertegenwoordiger,’ zegt Julien Topal. ‘Dat ambt brengt een zekere macht, veel verwachtingen en ook plichten mee. Verkozenen moeten het vertrouwen in de overheid en de rechtsstaat zo goed mogelijk bewaken en recht doen aan alle burgers, verenigingen en bedrijven. Integriteit is een manier om de democratie te borgen, te bewaken.’

Wat houdt werken aan integriteit in?

‘Ons programma politieke integriteit loopt over drie sporen. Het eerste is het tegengaan van de meest voorkomende schendingen,

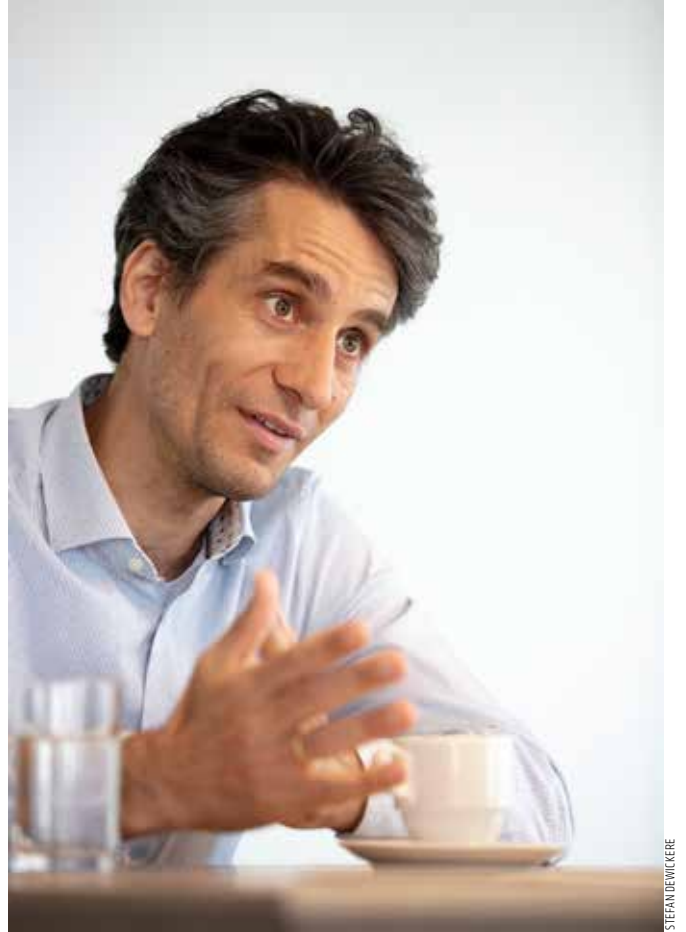
‘Natuurlijk moeten politici met ondernemers praten en weten hoe het verenigingsleven reilt en zeilt. De vraag is hoe zij de nodige informatie krijgen. Moet dat tijdens een diner dat betaald wordt door de ondernemer?’

‘Als we niet willen dat politici bij een vermoeden van schending voor de leeuwen worden gegooid, dan hebben we een manier nodig om daar zorgvuldig mee om te gaan.’

zoals corruptie of belangenvermenging of de schijn daarvan. Daarin is de deontologische code een belangrijk instrument. Het tweede spoor is het zorgvuldig omgaan met vermoedens van schendingen. Als je vermoedt dat iemand een schending heeft begaan, hoe zorg je er dan voor dat die persoon al niet meteen aan de schandpaal wordt gezet? In Nederland zijn de voorbije jaren heel wat raadsleden en wethouders door verdachtmakingen op sociale media en in de pers dusdanig beschadigd dat ze moesten terugtreden, zonder dat ooit nog een grondig onderzoek gebeurde naar de mogelijke integriteitsschending. Het derde spoor is het werken aan de kwaliteit van besluitvorming. We hebben een methodiek van morele oordeelsvorming ontwikkeld om lastige casussen met elkaar te bespreken. Voor ambtenaren is die al vrij ingeburgerd, voor politici is hij nog nieuw, zeker in Vlaanderen.’

Laten we eerst even het eerste spoor en de deontologische code bekijken. Waarom is een code belangrijk?

‘Een code dient in de eerste plaats om de lokale mandatarissen te beschermen, het is een instrument van preventieve handhaving. Hij stelt de ondergrens vast waaraan een fatsoenlijk mandataris zich moet houden en bevat dus ook een luik handhaving voor wie dat niet doet. Er zijn natuurlijk mensen die wetens en willens iets fout doen, er zijn rotte appels. Maar de meeste schendingen gebeuren door mensen die niet goed nadenken en met de beste bedoelingen hun positie als politicus of ambtenaar voorbijschieten. In Nederland bijvoorbeeld is het sociaal domein bij de gemeenten gelegd en politieke partijen helpen burgers op weg in dat landschap. Daar is niets mis mee, maar het is wel een probleem als een raadslid een burger bijstaat in een gesprek met een ambtenaar. Waarschijnlijk ageert dat raadslid vanuit verontwaardiging, van-

STEFAN DEWILCKERE

uit de drang iets te doen, maar natuurlijk gaat hij zijn boekje te buiten en legt hij grote druk op de ambtenaar. Voor dat soort misstappen moet een code de politicus behoeden.’

Waarom was er een nieuwe modelcode nodig?

‘De oude code van de VVSG deed eigenlijk twee dingen tegelijkertijd. Hij gaf de ondergrens weer ter bescherming van de lokale politici, maar was ook een soort van streefcode. Er stonden allerlei artikelen in over hoe een goed raadslid zich hoort te gedragen, terwijl je daarop natuurlijk nooit een eenduidig antwoord kunt geven.’

Is het de bedoeling dat gemeenteraden de modelcode aanpassen?

‘Het is aan de gemeenteraden daarover te beslissen. Sommige nemen de modelcode integraal over, andere passen hem hier en daar wat aan. In elk geval is het niet de bedoeling dat de code na goedkeuring op een plankje terechtkomt. Het is een levendig document dat niet voor zich spreekt maar dat je erbij neemt, leest, interpreteert, bespreekt met anderen. Hij is vrij uitgebreid, met artikelen en toelichting daarbij. Hij legt uit waarom iets niet of wel kan. Zwart en wit zijn meestal helder, de grijze zone is lastiger. De code geeft invulling aan het grijze gebied en probeert dat zo klein mogelijk te maken. De code is dus een instrument ter bescherming van diegene op wie hij van toepassing is. Als die twijfelt, kan hij er met de fractie, de andere raadsleden, de gemeenteraadsvoorzitter over spreken. Ik hoop in de toekomst ook casuïstiek aan de code toe te voegen, zoals in Nederland.’

Wat staat er in de nieuwe modelcode?

‘Hij telt zes grote hoofdstukken. Het eerste gaat over corruptie en de schijn ervan. Harde corruptie komt natuurlijk

niet zo vaak voor in Nederland en België. Maar uitnodigingen en geschenken zijn een sluiproute naar corruptie. Ze zijn een vorm van beïnvloeding, van paaien. Het idee dat je niet beïnvloedbaar bent, is larie. Alle onderzoek in de morele psychologie toont ook aan dat geschenken en uitnodigingen werken. Anders zouden bedrijven en verenigingen ze niet aanbieden, natuurlijk. Daarom, en dat klinkt misschien wat protestants voor Vlaamse oren, gaan we uit van een “nee, tenzij”-regel. Waarom zou een raadslid een cadeau moeten krijgen voor het feit dat hij zijn raadswerk doet? Natuurlijk moeten politici met ondernemers praten en weten hoe het verenigingsleven reilt en zeilt. We willen gewortelde volksvertegenwoordigers die de vinger aan de pols houden. De vraag is hoe zij de nodige informatie krijgen. Moet dat tijdens een diner dat betaald wordt door de ondernemer? Nee. Dat kan ook tijdens een eenvoudige vergadering op het gemeentehuis die geregistreerd wordt en waarover informatie beschikbaar is. Natuurlijk zijn er situaties denkbaar waarin je een geschenk wel kunt aannemen, vandaar “nee, tenzij”. Als je de schouders onder een cultuurinitiatief hebt gezet en na de voorstelling word je op het toneel uitgenodigd voor een bloemetje, dan mag je dat natuurlijk aanvaarden. Het niet doen zou oneerbiedig en onbeleefd zijn.’

‘Het tweede hoofdstuk van de code behandelt belangenvermenging of de schijn ervan. Mag een raadslid dat voorzitter van de plaatselijke voetbalclub is, meestemmen over de aanleg van een kunstgrasveld voor die club? De code legt uit waarom dat niet kan. Een derde blok gaat over het gebruik van faciliteiten en middelen van het lokale bestuur. Denk aan het gebruiken van lokalen of laptops van de gemeente, en aan het laten terugbetalen van kosten. Omgaan met informatie is het onderwerp van een vierde hoofdstuk. Politici moeten op een discrete of terughoudende manier met informatie omgaan, als bijvoorbeeld een denkproces nog niet voltooid is. Een vijfde item zijn de omgangsvormen in de raad, maar ook in de media en op sociale media. In Nederland is dat steeds vaker een hot topic, omdat in sommige gemeenteraden mensen elkaar bijna naar het leven staan en integriteit als een honkbalknuppel gebruiken om de tegenstander mee te raken. In Vlaanderen gaat het gelukkig nog niet zo ver, al is met de structurele onbestuurbaarheid wel wat olie op het vuur gegoten. De code eindigt met een hoofdstuk over handhaving.’

Hoe organiseer je die handhaving?

‘Dat is een zeer complex verhaal, in Vlaanderen moeten we daar nog verder over nadenken. Eerst wil ik benadrukken dat ook de handhaving eigenlijk niet in de eerste plaats over bestraffen gaat maar wel over het beschermen van de individuele politicus en van het aanzien van de politiek in het algemeen. Als je een code hebt en de aandacht richt op integriteit, dan gaan mensen natuurlijk steeds meer mogelijke schendingen zien. Als we niet willen dat politici bij een vermoeden van schending voor de leeuwen worden gegooid,

dan hebben we een manier nodig om daar zorgvuldig mee om te gaan. De eerste bekommernis van het handhavingsluik is dus niet de bestrafing. Al kan een straf er uiteindelijk na een grondig onderzoek wel komen. Maar hoe organiseer je de handhaving? Nederland heeft de niet-gekozen burgemeester die enigszins los staat van de gemeenteraad en die volgens de gemeentewet de hoeder van de integriteit is. Hij beschikt echter niet over wettelijke instrumenten om die taak op te nemen en dus kan hij dat enkel op basis van afspraken met de gemeenteraad of het college. Daarvoor hebben wij het instrument van het *gentle agreement* ontwikkeld, een set van zachte afspraken. Ieder individueel raadslid belooft aan alle andere raadsleden, aan de wethouders en aan de burgemeester dat hij bij elk vermoeden van schending van de regels de weg zal volgen die in de overeenkomst is uitgetekend. Die loopt via de burgemeester en de griffier. In Vlaanderen staat de burgemeester natuurlijk midden in de politiek, dat is geen optie. We zijn samen met de VVSG en gemeenteraden nog op zoek naar een manier om de handhaving hier in te vullen. Misschien moeten we werken met een integriteitscommissie waarvan de verschillende partijen deel uitmaken. Het nadeel is dat de partijpolitiek dan nooit veraf is en dat er ook een probleem kan zijn met de discretie, als te veel mensen op de hoogte zijn van een vermoeden van integriteitsschending. De gemeenteraadsvoorzitter is een andere optie, omdat die wat politiek neutraler moet zijn. Hij zou steun kunnen krijgen van de algemeen directeur of van een jurist in de organisatie met ervaring op dit gebied. Het is aan de gemeenteraden om daarover na te denken. Belangrijk is dat we het hier over een klein, eenvoudig vooronderzoek hebben: kan de schending hebben plaatsgevonden? Een echt onderzoek naar integriteitsschendingen daarentegen kan zeer complex zijn, juridisch en procedureel. Dat is geen werk voor de tandem burgemeester-griffier in Nederland of voor een integriteitscommissie of een gemeenteraadsvoorzitter in Vlaanderen. Daar komen externe specialisten bij kijken: een bureau, een jurist, een hoogleraar. Gelukkig is zo’n onderzoek niet vaak nodig.’

Naast de code en het zorgvuldig omgaan met het vermoeden van schendingen had u het aan het begin van het gesprek nog over een derde spoor van werken aan integriteit: de kwaliteit van de besluitvorming. Kunt u dat toelichten?

‘We hebben een methodiek van morele oordeelsvorming ontwikkeld om lastige casussen met elkaar te bespreken. Voor ambtenaren is die goed

STEFAN DEWICHERE

ingeburgerd. Je brengt tien ambtenaren bij elkaar, legt hun een specifieke casus voor die hen voor een moreel dilemma plaatst en in zeven stappen komen ze tot een eenduidig antwoord. Met politici of een gemeenteraad is de bedoeling natuurlijk niet om tot een moreel correct oordeel te komen. Alle partijen hebben een programma, een ideologie. De ene partij gaat in een situatie rechtsom, de andere linksom en beide kunnen vanuit hun positie een moreel juist oordeel vellen. Belangrijk is wel dat een gemeenteraad een dossier samen onderzoekt en tot een zo goed mogelijk besluit komt. We hebben de oefening al met veel Nederlandse gemeenteraden gemaakt: zet de vraagstelling scherp, breng de betrokkenen in beeld, leg alle relevante informatie op tafel, inventariseer alle argumenten en beslis. Raadsleden geloven aanvankelijk niet dat het mogelijk is een vraagstuk samen te onderzoeken,

Wat we in heel het debat zeker niet mogen vergeten: zowel Nederland als België doet het goed in de internationale integriteitslijstjes.

dwars door alle partijen heen, en al die stappen samen te zetten. Maar het kan zeker. We hopen het in Vlaanderen ook te kunnen doen, ook al begrijp ik dat hier het college de leiding neemt in het uitwerken van dossiers en de gemeenteraad scherp verdeeld is tussen meerderheid en oppositie.’

Wat is vanuit uw ervaring het grootste verschil tussen Vlaanderen en Nederland op het vlak van integriteit?

‘In Nederland beseft iedereen dat van integriteit echt werk moet worden gemaakt. Je moet het organiseren. In België moet dat besef nog groeien. Daar is het uitgangspunt nog vaak: “Ik heb het goede voor, dus mag je ervan uitgaan dat ik ook het goede zal doen.” De bewustwording is nog niet zo groot. Nederland werkt al 25 jaar aan integriteit in ambtelijke organisaties en tien jaar aan politieke integriteit. Het thema staat regelmatig op de agenda van nagenoeg elke gemeenteraad. In Vlaanderen komt dat nu pas op gang, maar er beweegt van alles. Aan het proces van het schrijven van de deontologische code hebben de gemeenteraden van Denderleeuw, Beerse en Beernem meegewerkt. Onlangs was ik in Eeklo en Houthalen-Helchteren om te praten over de modelcode en integriteit. Binnenkort ga ik naar Herentals. Wat we in heel het debat zeker niet mogen vergeten: zowel Nederland als België doet het goed in de internationale integriteitslijstjes. In de Transparency Corruption Perception Index staat België zestiende. Er staat dus een redelijk huis van integriteit. Ambtenaren en politici weten dat ze het algemeen belang dienen, niet hun eigen belang of dat van hun familie. Het is goed om dat regelmatig eens te zeggen. Maar het kan nog beter.’ ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Nieuw steunpunt integriteit

Als belangenbehartiger wil de VVSG de lokale besturen ondersteunen in hun vraagstukken over integriteit. Steden en gemeenten en politici kunnen voortaan terecht voor advies en ondersteuning bij het Steunpunt Integriteit. In de schoot van dat steunpunt wordt een reflectiekamer opgericht. Bij deze reflectiekamer kunnen lokale besturen terecht voor morele dilemma's, vermeende schendingen van de deontologische code of een vraag over belangenvermenging of handhaving. Dit adviesorgaan zal bestaan uit experts vanuit de steden en gemeenten, geschoold in de methodiek van het moreel beraad. Ben je geïnteresseerd om in de reflectiekamer te zetelen? Stuur je gegevens naar reflectiekamer.integriteit@vvsg.be.

Samen met het bureau Governance & Integrity organiseert de VVSG een opleiding tot integriteitscoördinator. Deze opleiding start dit najaar en bestaat uit verschillende modules die afzonderlijk of in hun geheel gevolgd kunnen worden.

steunpunt.integriteit@vvsg.be

A young child with blonde hair in a bun, wearing a white t-shirt with a blue pattern and khaki pants, is captured mid-air, jumping over a puddle on a paved playground path. The child's arms are outstretched, and their feet are just above the water. In the background, there is a playground with orange slides and green metal structures. The scene is set outdoors with trees and a brick building visible in the distance.

Het lokale welzijn is uw missie

U daarin steunen de onze.

Het welzijn van uw inwoners is uw absolute prioriteit. Uw **Relationship Manager** heeft dit goed begrepen en stelt financiële oplossingen voor die u helpen uw missie waar te maken en uw leven vergemakkelijken.

ing.be/socialprofit

ING

Valerie Taeldeman

Gemeenteraadslid
Maldegem

Valerie Taeldeman, gemeenteraadslid in Maldegem, kreeg het estafettestokje van Inge Brocken, schepen in Beveren, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft ze het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van haar woonplaats.

Wat betekent de politiek voor jou? Politiek is voor mij een werkwoord: elke dag constructief en in overleg werken aan je omgeving en steeds ten dienste staan van de bevolking.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Ik werd zeer jong tot raadslid verkozen en ik wou van een bedevaartsoord in Kleit een park maken. Ik schreef een brief naar de kerkfabriek met de vraag de vele betonpanelen rond het bedevaartsoord weg te halen, zodat er een mooi, groen, open park zou kunnen ontstaan midden in het dorp.

Kom je uit een politiek nest? Mijn grootvader was raadslid en schepen. Hij overleed in 1998, in 2000 deed ik voor het eerst mee aan de gemeenteraadsverkiezingen. Hij heeft dus nooit geweten dat ik ook in de politiek gestapt ben.

Wat zie je als je grootste prestatie? De vele ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) die ik als bevoegd schepen heb opgemaakt. Ze brengen structuur in afgebakende gebieden en doordat je kunt werken met stedenbouwkundige voorschriften, maak je een leefbare omgeving. Ik hou van planologie en verrassende architectuur. Ook op de nieuwe fuifzaal en het nieuwe jeugdhuus in het centrum ben ik trots.

Neem je de politiek mee naar huis? Ja, na twintig jaar politiek kan ik 's avonds na tal van vergaderingen niet ineens de knop omdraaien en gaan slapen. Ik moet altijd wat bekomen. Ik kan dan ineens beginnen schoonmaken om tot rust te komen...

Heb je vrienden in de politiek? Een paar, maar niet veel. Een persoonlijke band of hechte vriendschap hoeft voor mij niet in de politiek. Ik stel daar meer prijs op mensen op wie je kunt rekenen, die loyaal zijn aan afspraken en politici die inspireren.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Met de collega's van de fractie.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigen-

schap? Voeten op de grond en het hart op de juiste plaats. Ik meen te mogen zeggen dat ik al die jaren authentiek en gewoon gebleven ben. Het doet me soms pijn dat ik mensen van persoonlijkheid zie veranderen, als ze schepen of burgemeester worden. Niet iedereen blijft dezelfde als er ineens 'macht' bij komt kijken.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Ik blijf steeds geloven in de goedheid van de mensen, maar de voorbije jaren heeft dit me al meer dan eens gekwetst, een beetje te naïef dus....

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositielid? Kritisch constructief zijn.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest? Oei..., niet direct met iemand om eerlijk te zijn...

Wie zijn je huidige helden? Alle vrijwilligers.

Waar zou je nu het liefste zijn? Op dit eigenste ogenblik, na een intense verkiezingscampagne, zou ik het liefst een stevige wandeling aan zee willen maken.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Eigenlijk.

Wat is je meest gekoesterde bezit? Mijn gezin.

Wat is volgens jou de diepste ellende? Je kind verliezen of dat mensen die je na aan het hart liggen, ongemakkelijk ziek worden.

Wat is je favoriete bezigheid? Behalve van politiek hou ik enorm van reizen en van muziekfestivals.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente? Na de gemeenteraad gaan we met de fractie op café om nog wat na te praten. Ik was vroeger een grotere uitgaander, maar werk en gezin nemen momenteel veel tijd in.

Wat is je motto? We kunnen niet terugkeren en het begin veranderen. Maar we kunnen beginnen waar we nu staan en het einde veranderen.

Aan wie geef je de estafettestok door? Aan Kurt Windels, burgemeester van Ingelmunster.

STEFAN DE WINKERE

Evenementen met impact

Roeselare wil alleen nog evenementen organiseren als ze afgestemd zijn op de inwoners en hun samenleven en tegelijk de lokale doelstellingen voor citymarketing, toerisme, retail en zelfs leegstandsbestrijding integreren. Hiervoor krijgt de stad sinds begin 2017 begeleiding van het expertisecentrum Publieke Impact van Karel de Grote Hogeschool. De samen opgebouwde expertise wil de hogeschool met de nieuwe postgraduaatopleiding Event Academy toegankelijk maken voor andere steden en gemeenten.

Elk jaar telt Roeselare drie wielerklassiekers: de start van Dwars door Vlaanderen, de Grote Prijs Jean-Pierre Monseré en het Na-Tour criterium. Ze krijgen allemaal even veel subsidie van de stad. Om te weten te komen of dit terecht is, hanteert eventencoördinator Hermen Six sinds kort de evenementenimpactvragenlijst van het expertisecentrum Publieke Impact van de Karel de Grote Hogeschool. ‘Van deze drie koersen hebben we de impact op naamsbekendheid van de stad onderzocht, naast de impact op het samenleven in de stad. Dwars door Vlaanderen komt op tv, heeft nationale bekendheid en alle wielertoppers zijn paraat, maar het startschot wordt op een woensdagvoormiddag in het schooljaar gegeven, zodat er weinig mensen op straat komen terwijl de mobiliteit wel in de knoop zit. Het Na-Tour criterium heeft minder impact op de mobiliteit in de stad, er is veel meer volk op straat dat lang blijft hangen, maar deze koers creëert minder naamsbekendheid. De Grote Prijs Jean-Pierre Monseré levert weinig extra naamsbekendheid op en trekt relatief weinig bezoekers. We hebben het college de statistieken uit de impactstudie voorgelegd en om heel andere – ook goede – redenen heeft dat beslist om te blijven subsidiëren: Roeselare wil als stad van wereldkampioenen zijn eigen wereldkampioen blijven eren, veel inwoners voelen zich persoonlijk verbonden met de eeuwige wereldkampioen en er is ook een straat naar hem

genoemd. Maar het college heeft er nu wel over nagedacht en een standpunt ingenomen. Dat is goed.’
 Hermen Six stippelt sinds 2017 een evenementenvisie voor Roeselare uit. ‘Niet eenvoudig. Net als in de meeste andere steden en gemeenten bestaat er in Roeselare een groot aanbod evenementen, maar een consistente lijn ontbrak, er was geen visie voor alle publieksevenementen die jaarlijks wer-

den georganiseerd. Waarom kiezen we net voor die evenementen en niet voor andere? Meestal alleen doordat het historisch zo gegroeid is.’

Meten en coachen

Zowel voor de naamsbekendheid als voor het verbeteren van het samenleven hanteert Hermen Six tabellen. ‘Voor het eerste geldt vooral of je de pers haalt, of het goed is

Hermen Six:
 ‘Op basis van de methodologie van het expertisecentrum Publieke Impact zijn we een transparant en objectief evenementen- en subsidiekader aan het opstellen.’

Deze foto brengt de markt van Roeselare en het logo duidelijk in beeld, zaken die rechtstreeks het gevolg zijn van de impactmeting op de naamsversterking.

voor je reputatie, of de evenementen onze stadsdoelstelling van shoppen en voeding onderschrijven, terwijl het tweede te maken heeft met organisatie, veiligheid, mobiliteit en entertainmentwaarde. Op die twee assen kun je ze heel goed vergelijken. Evenementen die op beide meer dan vijftig procent halen, zijn zeer goed.’
 Maar als dat niet het geval is, moet je ze dan behouden, of moet je er op zijn minst aan sleutelen? Zo wordt in het centrum van Roeselare al jaren en marktje gehouden waarvoor de standhouders geen retributie op de inname van het openbare domein hoeven te betalen, terwijl nieuwe evenementen dat wel moeten doen. Hermen Six kan nu de effectiviteit berekenen en vergelijken met soortgelijke evenementen en ze coachen tot een performantere impactscore. ‘Door hun impact in kaart te brengen kun je ook proberen die te verbeteren. Misschien heeft dat marktje wel beter op een andere dag plaats, of op een andere locatie.’

Christine Merckx:

‘Roeselare verbetert de publieke impact van zijn evenementen, doordat het bestuur nu binnen de verschillende diensten draagvlak heeft gecreëerd en iedereen geleidelijk aan hetzelfde doel nastreeft.’

Met en beoordelen

Met de methodologie en de online tools die het expertisecentrum Publieke Impact heeft ontwikkeld, kun je de lokale return niet alleen op een snelle en eenvoudige manier meten maar ook voorspellen. ‘En dat laatste is minstens zo belangrijk bij het managen van een evenementenportfolio,’ zegt Hermen Six. ‘Nu kunnen we beter omgaan met voorstellen voor nieuwe evenementen of vragen van productiehuizen. Zo vroeg radiozender

MNM of Roeselare geïnteresseerd was in een Peter Van De Veire-paaseieren-zoektocht. We hebben het zitten berekenen: voor dat evenement konden we meer shoppers naar de stad halen, maar dan mocht het niet op zondagochtend gebeuren, wel op zaterdagmiddag en dan het liefst op de as waar de mensen winkelen. Zo haalden we de nationale media. Er was een link met voeding, omdat de eieren verstopt waren op het pleintje waar altijd voedingsevenementen plaatsvinden. Dat

laatste was iets verder gezocht.’ Dankzij zijn impacttool kon Six MNM ervan overtuigen om het op die plaats op dat moment te doen.

Met en samenwerken

Met een evenement hebben vrijwel alle stadsdiensten iets te maken. Maar omdat elke dienst er op een andere manier mee omging, raakte de interne en externe communicatie dikwijls versnipperd. ‘Zo rem je zowel de efficiëntie als de effectieve besteding van de lokale middelen voor evenementen af, en ook de overkoepelende visie gaat vlug kopje onder,’ zegt Christine Merckx, hoofd van het expertisecentrum Publieke Impact van de Karel de Grote Hogeschool. Ze is blij dat Roeselare consequent en intensief de uit hun onderzoek ontwikkelde methodologie, online tools en expertise hanteert. ‘Roeselare verbetert de publieke impact van zijn evenementen, doordat het bestuur nu binnen de verschillende diensten draagvlak heeft gecreëerd en iedereen geleidelijk aan hetzelfde doel nastreeft.’

Door op voorhand te beoordelen wat het evenement de stad zal opleveren, kan Roeselare zijn middelen effectiever besteden. ‘We willen namelijk evenementen met een zo groot mogelijke lokale impact, die het meest beantwoorden aan de collectieve behoeften van onze inwoners,’ zegt Hermen Six. ‘Die willen we belonen door ze sterker te ondersteunen dan evenementen met een kleinere publieke impact. Op basis van deze methodologie zijn we een transparant en objectief evenementen- en subsidiekader aan het opstellen.’ ■

Postgraduaat Event Academy

Het Expertisecentrum Publieke Impact van KdG organiseert in januari 2020 voor het eerst het postgraduaat Event Academy. In deze praktijkgerichte opleiding (negen dinsdagen, gespreid over vier maanden) zullen in totaal twaalf experts-docenten aan eventprofessionals leren hoe de publieke impact van evenementen te voorspellen, te meten en te verbeteren valt en hoe ze een aanbod kunnen creëren dat beter afgestemd is op burger en maatschappij en op de doelstellingen van de stad of gemeente waar het wordt georganiseerd.

Het postgraduaat bestaat uit een kick-off, een crash course van twaalf opleidingsonderdelen in vier lesdagen, drie coachingdagen en een slotdag. Er wordt gewerkt volgens de ROI-methodologie, die de emotionele, symbolische, economische en functionele waarde van events in kaart helpt brengen. Tijdens de opleiding leren de cursisten hoe ze met de online tools de publieke impact van evenementen zelf kunnen berekenen. De experts-docenten delen hun kennis en gaan met de cursisten in gesprek. Maar ook peer tutoring staat centraal, zowel tijdens de les- als tijdens de coachingdagen. Daarnaast hebben de eventprofessionals nog recht op ruim twintig uur persoonlijke begeleiding van de docenten-onderzoekers van het expertisecentrum met het accent op hun eigen beroepsfase. Eventprofessionals moeten de opleiding buitenstappen met een gedetailleerde publieke impactanalyse van hun event én een duidelijk plan voor impactvolle(re) evenementen in hun organisatie, en hier voortaan ook zelfstandig mee aan de slag kunnen.

Meer informatie over het postgraduaat Event Academy vind je op de onderzoekswebsite van het expertisecentrum www.publiekeimpact.be of via www.kdg.be/event-academy en bij Christine Merckx, christine.merckx@kdg.be, T 0473 69 21 84 en Hermen Six, hermen.six@roeselare.be, T 0473 96 53 98

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Zwevegem werkt aan integrale toegankelijkheid

Eind 2017 ondertekende Zwevegem het charter 'Naar een toegankelijke gemeente'. In de nieuwe bestuursploeg is toegankelijkheid expliciet opgenomen in het bevoegdheidspakket van schepen Eliane Spincemaille. De eerste stappen in het groeitraject naar proactief en geïntegreerd toegankelijkheidsbeleid zijn gezet, onder begeleiding van het Vlaams Agentschap Inter.

Bij toegankelijkheid denken we spontaan aan de openbare ruimte en gebouwen, aangepast aan de behoeften van rolstoelgebruikers. Maar het is meer dan dat. 'Wij spreken over integrale toegankelijkheid en de keten van toegankelijkheid,' zegt Wendy Metten, algemeen directeur van het Vlaams expertisecentrum Inter. 'Het gaat niet enkel over fysieke toegankelijkheid, maar ook over toegankelijkheid van communicatie en dienstverlening. In een gemeentehuis bijvoorbeeld gaat het ook over klantvriendelijk onthaal, uitstekende dienstverlening, goede bewegwijzering of specifieke elementen voor slechtzienden en slechthorenden. Wij streven naar universal design, dat wil zeggen naar ontwerpen en realisaties die niet enkel rekening houden met personen met een beperking, maar die goed zijn voor iedereen. Een brede toegangsdeur is net zo handig voor een rolstoelgebruiker als voor iemand met een kinderwagen. Iedereen heeft baat bij duidelijke en eenvoudige taal in documenten en op websites. Een groter lettertype en contrasterende kleuren zijn voor iedereen comfortabel.'

Convenant en charter

Inter begeleidt lokale besturen om integraal toegankelijke gemeenten te worden. Er zijn twee vormen van structurele samenwerking. Een honderdtal Vlaamse gemeenten hebben een convenant ondertekend om in hun beleid of bij specifieke projecten gebruik te maken van de technische en inhoudelijke kennis van het expertisecentrum. Twintig daarvan hebben een nog sterker engagement aangegaan met het charter 'Naar een toegankelijke gemeente'. Daarmee schrijven ze in voor een groeitraject naar sterk toegankelijkheidsbeleid met intensieve begeleiding door Inter. Zwevegem is een van de gemeenten die het charter heeft ondertekend. 'Dat gebeurde eind 2017, tijdens de vorige bestuursperiode,' zegt schepen Eliane

Eliane Spincemaille:

'Het charter kwam op het juiste moment. De nieuwe bestuursploeg heeft toegankelijkheid expliciet toegevoegd aan mijn portefeuille. Het is een van de rode draden in het bestuursakkoord, naast bijvoorbeeld duurzaamheid en armoedebestrijding.'

Spincemaille. 'In het verleden hebben we voor enkele projecten een beroep gedaan op Inter, maar we voelden aan dat de ad-hocbenadering niet ver genoeg ging. We kregen heel veel vragen over toegankelijkheid, onder meer van onze zeer actieve ouderenadviesraad. Het charter kwam op het juiste moment. De nieuwe bestuursploeg heeft deze ambitie bevestigd en toegankelijkheid expliciet toegevoegd aan mijn portefeuille. Het is een van de rode draden in het bestuursakkoord, naast bijvoorbeeld duurzaamheid en armoedebestrijding.'

Het charter is een engagement om stappen te zetten naar integrale toegankelijkheid. Personen aanwijzen die het thema trekken is een eerste noodzakelijke maatregel. In Zwevegem is schepen Spincemaille de politieke aanjager, op ambtelijk niveau zijn algemeen directeur Jan Vanlangenhove en Marijke Orins van de dienst Samenleving de personen die in de hele organisatie en bij elk project een toeganke-

lijkeidsreflex moeten binnenbrengen. Wendy Metten: 'Toegankelijkheid moet een kwaliteitsvoorwaarde worden die in alle processen en procedures ingebed is.'

Zelfevaluatie, ambitie, actie

Het eigenlijke traject, onder begeleiding van Inter, ging in Zwevegem op 14 februari van start met een zelfevaluatie. Eliane Spincemaille: 'We hadden zeer veel mensen warm gemaakt om samen een stand van zaken op te maken: politici, leden van het managementteam, medewerkers van verschillende diensten, de adviesraden. Aan de ene kant werd het een zeer confronterende namiddag, omdat we een beeld kregen van de vele tekortkomingen. Aan de andere kant bleken we best al wat inspanningen te doen: in het woon-zorgcentrum, bij openbare werken, in ons sportaanbod, bij de jeugddienst.'

Na de zelfevaluatie werd in een tweede sessie de ambitie geformuleerd. Dat

DANIEL GEERAERTS

Wendy Metten: 'Toegankelijkheid moet een kwaliteitsvoorwaarde worden die in alle processen en procedures ingebed is.'

gebeurde op verschillende domeinen, aan de hand van een scoreblad van Inter. 'De ambities zijn in algemene termen geformuleerd, zoals de toegankelijkheid van de gemeentelijke gebouwen verbeteren of ervoor zorgen dat minder mobiele inwoners en bewoners van het woon-zorgcentrum in hun onmiddellijke omgeving een pad hebben dat ze zelfstandig te voet of met de rolstoel kunnen afleggen,' zegt de schepen. 'Telkens is aan de huidige situatie een score toegekend en hebben we een realistische ambitie geformuleerd om die te verbeteren. In een derde brainstormsessie is nagedacht over concrete acties die nodig zijn om de ambitie uit te voeren. Bij aanbestedingen zouden we toegankelijkheid kunnen inschrijven als criterium, naast bijvoorbeeld de prijs, zodat we ontwerpers en aannemers selecteren die daar oog voor hebben. Een van de ideeën is om bij grote projecten van meet af aan vijf procent van het budget te reserveren voor specifieke ingrepen die de toegankelijkheid waarborgen. Misschien moeten we bij beslissingen van het schepencol-

lege of de gemeenteraad ook een toegankelijkheidsvisum invoeren, naar analogie met het financieel visum. Op die manier zouden we bij elke beslissing een formele toets van de toegankelijkheid krijgen. Om evenementen maximaal toegankelijk te maken zou het goed zijn een checklist te hebben voor organisatoren. We zouden van toegankelijkheid ook een criterium kunnen maken voor betoelaging van evenementen. Checklists zouden ook nuttig zijn voor de aanleg van het publiek domein of voor speelterreintjes. Iedereen is het er ook over eens dat we iets moeten doen aan het taalgebruik in onze documenten voor de inwoners. We gebruiken nog vaak jargon dat veel mensen niet begrijpen. En we hebben het gehad over meer diversiteit bij het eigen personeel en over vacatures voor personen met een arbeids handicap.'

Meerjarenplan

Het resultaat van de drie sessies wordt nu meegenomen bij de opmaak van het meerjarenplan. 'We zullen mensen en budget moeten vrijmaken om onze

doelstellingen te halen,' zegt Eliane Spincemaille. 'Maar heel het college beseft dat het nodig is in toegankelijkheid te investeren om onze dienstverlening te verbeteren. En als we het thema van bij het begin meenemen in onze projecten en processen is dat ook goed voor de financiën. Iets met een goed doen is altijd goedkoper dan het achteraf te moeten aanpassen.' Wendy Metten wijst ook op 'verborgen' winsten. 'Als je goede bewegwijzering aanbrengt in het gemeentehuis, een relatief goedkope maatregel, dan heeft de onthaalbediende veel minder werk met het wegwijs maken van alle bezoekers en komt er tijd vrij voor andere opdrachten.'

Het echte werk in Zwevegem moet dus nog beginnen. Inter staat in voor de verdere begeleiding en kan zorgen voor checklists, vorming en inleefsessies voor beleidsmensen en medewerkers, intervisies tussen gemeenten die het charter ondertekenden. Wendy Metten: 'Het spreekt voor zich dat een gemeente niet van vandaag op morgen integraal toegankelijk kan zijn, dat vraagt langdurige en volgehouden aandacht en inspanningen. Wat elke gemeente wel al meteen kan doen, is duidelijk communiceren over de huidige toegankelijkheid van gebouwen en dienstverlening. Voor inwoners met een beperking is het zeer belangrijk dat ze weten waar ze aan toe zijn, zodat ze niet voor onaangename verrassingen komen te staan.' ■

De VVSG, Inter en Politeia stelden in mei het boek *Naar een toegankelijke gemeente voor, een leidraad voor goed toegankelijkheidsbeleid*.

www.politeia.be

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Gezellige drukte op het **online dorpsplein**

Zo goed als alle gemeenten in Vlaanderen zijn actief op sociale media. Ze informeren online over hun dienstverlening en ze gebruiken deze kanalen voor crisiscommunicatie. Positief nieuws posten, dat doen gemeenten minder. Nochtans zouden ze dat evengoed wel kunnen doen, want de sfeer zit goed op het online dorpsplein. Elke doelgroep benader je natuurlijk wel op een andere manier.

Volgens een enquête van de VVSG en Socialemediaburo bij de Vlaamse gemeenten gaat de communicatie tussen inwoners en gemeenten op sociale media meer en meer in twee richtingen. Opvallend is dat drie op de vijf gemeenten nu vaker private berichten ontvangen –bijvoorbeeld via Messenger – dan twee jaar geleden. ‘Net zoals andere sectoren krijgen gemeenten meer privéberichten via Messenger, dat is nu al zestig procent, zeven procent meer dan twee jaar geleden. Het antwoord wordt nog wel altijd

gegeven door de communicatiedienst,’ zegt Nadja Desmet, socialemediastraateg van Socialemediaburo op de praktijkdag Sociale Media. Ruim vier op de vijf gemeenten geven ook antwoord via sociale media, een toename met vijf procent ten opzichte van 2017.

Sta op het dorpsplein

Volgens Nadja Desmet is het moment aangebroken om als gemeente zelf mid-den op het digitale dorpsplein te gaan staan, er te communiceren maar er ook de signalen op te vangen en proactief te

werken. Het kan. Nu al zijn zo goed als alle gemeenten actief op sociale media (97%). Facebook blijft hét kanaal voor de gemeenten, want 65 procent van de Vlamingen en dus van de inwoners in je gemeente heeft een Facebookaccount. Gemeenten kunnen gemakkelijk op die golf meesurfen. Gemiddeld heeft een gemeente drie tot vijf pagina’s op Facebook. ‘Soms is er zelfs een wildgroei. Toch volgt maar achttien procent van de mensen zijn gemeentelijke pagina. Op dat vlak is dus nog veel mogelijk. Gemeenten kunnen een tandje bijsteken

om de inwoners effectief te bereiken, zodat meer mensen hun informatie zullen zien.' Maar in veel gemeenten stagneert het aantal fans. 'De inwoners mogen de gemeentelijke pagina meer liken, dat gebeurt nu nog niet zoveel. Mensen bezoeken ook maar beter geregeld de pagina van hun gemeente, want het algoritme van Facebook zorgt ervoor dat volgers niet alle berichten in hun nieuwsstroom zien.'

Whatsapp is in de Vlaamse gemeenten nog niet veel in gebruik, terwijl zeven van de tien Nederlandse gemeenten er wel mee werken. Het platform bewijst vooral haar meerwaarde als middel voor buurtpreventie en dienstverlening. Daarnaast gebruiken gemeenten vaker Instagram, van 41 naar 66 procent op twee jaar tijd. Gemeenten doen hiermee moeite om de jongere doelgroepen te bereiken. Twitter zit in dalende lijn en ook YouTubeLive

boet aan populariteit in, vooral omdat Facebook en Instagram in stijgende lijn zitten.

Prettig nieuws verspreiden

Op dit moment verspreidt 93 procent van de gemeenten feitelijke informatie en crisiscommunicatie. 73 procent van de gemeenten brengt ook luchtige informatie. Hooguit biedt de gemeente een blik achter de schermen.

Slechts achttien procent gebruikt de advertentiemogelijkheid van de sociale media, terwijl je maar een beperkt budget nodig hebt om op de tijdslijn van je inwoners te verschijnen. Nadja Desmet moedigt de gemeenten aan dit te proberen. 'Push eens een bericht. Voor een klein bedrag kom je zo bij 65 procent van je inwoners terecht, als gemeente heb je het geluk dat je je doelgroep kent, in feite hoef je alleen maar het postnummer in te stellen.'

Een kwart van de gemeenten gebruikt sociale media voor participatie aan het beleid, maar meer om participatie-initiatieven aan te kondigen dan echt voor cocreatie.

De klassieke drempels om meer te communiceren blijven nog steeds overeind: tijd, geld en voeling met en kennis van sociale media. Maar zowel het management als het lokale politieke bestuur ziet inmiddels het belang van sociale media in, en dat is een groot verschil met twee jaar geleden. Volgens Nadja Desmet staan gemeenten daarom voor de uitdaging om dit nu in het meerjarenplan in te schrijven. 'Ik ben benieuwd welke veranderingen we dan over twee of vier jaar zullen zien.'

Maar er is meer. Met sociale media kun je ook te weten komen wat er in de gemeente leeft. 'Het is belangrijk

De Facebookburgemeester

Burgemeester Francis Benoit van Kuurne gelooft al tien jaar in de kracht van sociale media. 'Zo kun je de politieke drempel wegwerken zonder dat je op café moet gaan.' Francis Benoit schoffeert nooit een collega of inwoner. Hij geeft zoveel mogelijk genuanceerde informatie bij belangrijke momenten. 'Ik ben trots dat ik er dan bij ben, het hoeft niet altijd over mezelf te gaan of de eigen activiteiten, het kunnen ook evenementen van anderen zijn zoals de acties tijdens de Warmste Maand.' Met deze levendige manier van werken toont hij online wat er in Kuurne gebeurt, van de voedselbank over een opening van een tentoonstelling tot het woon-zorgcentrum. 'Zo toon ik mijn appreciatie voor wat de mensen in de gemeente doen.' Hij heeft geëxperimenteerd met pagina's op Facebook, van zijn eigen opiniepagina tot het Kuurnse kookplekje waar hij de recepten van hobbykoks uit Kuurne samenbrengt. Hij heeft ook andere pagina's, maar de Pispaal van Kuurne heeft hij afgeschaft. 'Daar verscheen veel bagger op. Ik heb dan de Pluimpaal van Kuurne gemaakt, maar die pagina kent weinig succes.' Hij kent zijn grenzen. 'Ik weet wat ik kwijt wil, ik heb een politiek profiel, geen persoonlijk.' En echte contacten hebben meer belang. 'Zo was er die mevrouw van 85 die nog nooit met een burgemeester had gesproken. Bij haar ben ik op bezoek gegaan.' Zijn boodschap? 'Wees authentiek en aanspreekbaar, ga kijken en combineer Facebook met Instagram voor de jongeren. En wees als burgemeester de ambassadeur van je gemeente.'

Mee met jongeren

Na jaren als verantwoordelijke voor de **leperse** speelpleinwerking is **Wesley Butstraen nu stafmedewerker toerisme en onthaal**.

Als geen ander weet hij hoe je met jongeren kunt converseren, waar ze zijn, wanneer ze daar zijn en wat zij interessant vinden. Jongeren behoren tot de meest innovatieve doelgroep. Hoe hou je als lokaal bestuur de vinger aan de pols? Wesley Butstraen wijst op de gamingindustrie. 'Dat is de grootste online industrie. Jongeren zijn er massaal aanwezig. Daarnaast zitten ze op YouTube en Instagram. Snapchat neemt af.' De Nederlandse omroep maakt ook NOS-story's op Instagram en heeft 500.000 volgers die 24 uur per dag het nieuws volgen in korte video's. Toen hij vijf jaar geleden nieuwe vrijwilligers voor de speelpleinwerking zocht, liet hij jongeren een selfie met het logo maken. Wie de meeste likes verzamelde, kon een smartphone winnen en ondertussen konden de geïnteresseerde jongeren zich als vrijwilliger melden. Het kan nog speelser. 'Voor de Kattenstoet van 2018 hebben we een snapchatfilter met kattenootjes gemaakt. Helaas hebben we dat maar een week vóór de stoet gedaan, maar dan nog kregen we voor de investering van 290 euro een bereik van 16.000 mensen en 594 gebruikers.'

dat een gemeente goed opvolgt wat er via sociale media binnenkomt, het leidt tot een goed imago en tot een betere werking, producten en diensten,' zegt Lie Lauwers, community-manager van Houthalen-Helchteren en bezig met *webcare*. Ze zorgt ervoor dat alle vragen via sociale media een antwoord krijgen, maar ook werkt ze proactief en volgt ze meticuleus op wat over de gemeente wordt gezegd. Daarop past ze de communicatie aan of reageert ze persoonlijk. Zo onderhoudt ze de relatie met de inwoners en betreft ze hen meer bij het bestuur. Het kanaal doet er voor haar niet toe: dit kan zowel Facebook, Twitter als Instagram zijn. Toch hoopt ze naar WhatsApp te kunnen evolveren. Haar tip? 'Claim zo snel mogelijk

je gemeentenaam op Google, al was het maar om te weten of inwoners je al vragen stellen.' Voor haar moet elk contact tussen inwoner en bestuur zo laagdrempelig mogelijk zijn. De sociale media staan daar garant voor.

Nog geen echt online loket

Toch is er van een volwaardig gemeentelijk loket op sociale media nog niet echt sprake; daar is meer personeel voor nodig. 'Negen op de tien gemeenten hebben een loket op de sociale media, dat is laagdrempelige digitale dienstverlening. Het is ook daarom dat ze op de sociale media zitten, dus niet alleen maar om een folder te plaatsen. Dat is fijn, want dat betekent een verschuiving van communicatie en pr naar dienstverlening,' zegt Nadja

Desmet. Voor haar is de uitdaging voor de volgende jaren echte laagdrempelige digitale dienstverlening te organiseren, zodat mensen vragen kunnen stellen op de plek waar ze al zijn.

Nu al ontvangen bijna alle gemeenten (92%) eenvoudige vragen van hun inwoners gevolgd door meldingen (88%) en klachten (55%). De top vier van de berichten met de meeste acties zijn mobiliteit en werken, afval, vrije tijd en evenementen en ten slotte veiligheid. 'Bedrijven zouden op deze cijfers jaloers zijn, voor hen is het veel moeilijker om interactie met hun klanten te krijgen,' zegt Nadja Desmet. 'Voor een gemeente is het zo veel gemakkelijker een bereik te hebben. Gemeenten kunnen hier nog veel meer mee doen. Want mensen vinden wegenwerken

Odette van de garnaalkroket

Toen **Pieter Hens, marketingmanager van Toerisme Oostende**, meer en meer vragen via Messenger binnen zag komen, was dat een reden om met een chatbot te beginnen. Het klinkt logisch, maar artificiële intelligentie moet je voeden, veel meer dan hij had verwacht. 'Zonder goede data sta je nergens.' Inmiddels kun je chatbot Odette vragen waar je garnaalkroketten kunt eten. 'Hiervoor hebben we niet alleen de namen en de adressen van de restaurants ingegeven maar ook de openingsuren, die 's winters anders zijn dan in de zomer, en nog eens anders tijdens de schoolvakantie. Bovendien typen mensen de naam niet altijd correct, dus moet je ervoor zorgen dat de chatbot elke schrijfwijze herkent.

Daarnaast hebben we de hele sector bevroegd, ook over allergenen, over vegetarisch aanbod of rolstoelvriendelijkheid.'

In het begin wilde hij dat Odette een antwoord bood op alle toeristische vragen. 'Zo reden we ons zelf klem. Het gaat gemakkelijker als je duidelijk afbakent. Focussen is de boodschap.' Odette is het efficiëntst als de communicatie volgens scenario's verloopt. 'De open vragen van het begin zijn nu keuzeopties geworden, zo bepaal je zelf de spelregels en loods je de mensen door de conversatie.' Ook moet het duidelijk zijn dat Odette een robot is, maar dat er een menselijk vangnet bestaat, als Odette het laat afweten. Zo spreekt Odette nog geen Frans, Franstaligen krijgen wel te lezen dat ze op een knop kunnen drukken en dat ze tussen negen en vijf een antwoord krijgen.

Experimenteren met WhatsApp

In navolging van Evergem biedt ook de stad Beringen sinds mei dienstverlening aan via WhatsApp. Volgens **Anne Vrints, stafmedewerker van Beringen**, is deze dienstverlening er vooral gekomen op vraag van de burgers. Ook de dienst samenleving wil WhatsApp gebruiken voor projecten zoals 'Samen spelen in je buurt', terwijl het voor de sociale dienst een gemakkelijke manier is om attesten te versturen waarbij de cliënten zich persoonlijk behandeld voelen.

'De testfase loopt nog, het klantencontactcentrum beantwoordt nu de vragen tussen negen en twaalf uur op werkdagen. De reacties zijn zeer positief. De meeste vragen gaan over zwerfvuil of waar je huisvuilzakken kunt kopen. De individuele burgers hebben enkel contact met de medewerkers, niet met de groep van de zendlijst waarvoor ze zelf hebben ingetekend. Daardoor kunnen we GDPR-proof werken. In juni kwam de slotrit van de Baloise Belgian Tour in Beringen aan. Ook voor zulke gelegenheden werken we met zendlijsten waarop mensen hebben ingetekend. Zij krijgen antwoorden op de vraag naar parkeerplaats, de route van de tour en andere activiteiten.'

De stedelijke diensten gebruiken WhatsApp ondertussen ook als intern communicatiemiddel.

niet prettig, maar ze vinden het nog lastiger als ze er niets van afweten.'

Haal meer uit de mogelijkheden

Volgens Nadja Desmet kunnen lokale besturen nog veel meer bereik halen met de accounts op de sociale media door nog meer relevante informatie te verspreiden, door video in te zetten en fans of volgers als ambassadeurs te gebruiken. Veel lokale besturen proberen dit al uit, maar dikwijls botsen ze dan alweer op het probleem van de middelen. Daarom is Mechelen vorig jaar met een eigen interne videocel begonnen. Medewerker Karin van Hees: 'In 2017 hebben we volop geëxperimenteerd met video. Dat scoorde zeer goed, maar het was te duur. Daarom hebben we eerst gekeken welke talen-

ten we in huis hadden, welk materiaal er was, en toen hebben we een paar slimme investeringen gedaan.' Een docent van de Thomas More Hogeschool gaf hun een dag les over video-opname, en eentje over storytelling. Sindsdien hebben ze samen zes vaste formats ontwikkeld zoals '5 tips voor', 'Nieuws' of 'Vroeger en nu'. Mechelse collega's die een video willen, komen hun idee pitchen en kiezen een van deze formats. In eigen huis maakt Mechelen zo elke week drie video's die ze handig op sociale media kunnen posten.

Boechout laat de inwoners dan weer foto's maken en taggen met #boechoutbeweegt. Deze hashtag gebruikte Boechout eerst voor een participatietraject, vervolgens in april 2017

in combinatie met #sportersbelevener meer van Sport Vlaanderen. Omdat bewegen meer dan sporten alleen is en de gemeentelijke communicatiemedewerkers niet op alle activiteiten aanwezig kunnen zijn, moedigen ze de inwoners aan om aan elke foto van Boechout die ze op Facebook of Instagram posten, #boechoutbeweegt toe te voegen, zodat de communicatiedienst ze kan terugvinden en de mooiste foto's ook mee kan verspreiden. De hashtag leeft, ondertussen is #boechoutbeweegt ook de naam van het gemeentelijk informatieblad waarin telkens een deel van de foto's die op sociale media zijn verschenen, wordt gepubliceerd. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Gemeenteraad volgen vanuit je huiskamer

Staden gebruikt sinds januari dit jaar FacebookLive om met de gemeenteraad bij de burgers in de huiskamer te komen.

Volgens het nieuwe Decreet Lokaal Bestuur kan zo'n opname zelfs het zittingsverslag vervangen, maar Staden maakt nog een papieren versie, weliswaar beknopter dan vroeger.

Na een analyse van alle kanalen heeft **communicatiedeskundige Jens Demets** gekozen voor FacebookLive. 'De klikdrempel op YouTube is te hoog. Facebook is gebruiksvriendelijker, mensen zien de gemeenteraad in hun livestream verschijnen en er is interactie mogelijk. Na afloop komt de opname wel op YouTube als audiovisueel verslag.'

Sinds de verhuizing van het bestuur en de gemeenteraad naar het nieuwe AC/DC zijn camera-opnames door het geïntegreerde videosysteem veel eenvoudiger geworden. 'Als iemand het woord neemt en de microfoon aanzet, neemt de camera die spreker in beeld. Om goed in beeld te komen hebben we de politici een handleiding gegeven.' De beelden verschijnen rechtstreeks op het gratis kanaal StreamLabs. Voor, tijdens en na de gemeenteraad is er reclame over gemeentelijke initiatieven zoals de pendelbus of de buitenspeeldag.

Betrokkenheid van de bevolking probeert Jens Demets al op voorhand te creëren door op Facebook en Instagram te posten. Tijdens de raad spelen mensen in op de agendapunten. 'We geven meteen uitleg op hun vragen. Tot nu toe heeft Staden zo 2150 mensen bereikt. Gemiddeld kijken zo'n zestig mensen vanuit de woonkamer naar de gemeenteraad.'

Ambassadeurs voor het uitgaan

De reputatie van het uitgaansleven in **Oostende** was ronduit slecht, denk maar aan de sigarettenmoord of het skateboardincident. Met #tiskank wilde de cel veiligheid van de stad dit negatieve beeld ombuigen. 'Door meer communicatie, samenwerking met de horeca, met acht combi's in de buurt, goede afspraken om op tijd met de muziek te stoppen, behaalden we een goede veiligheidsscore in vergelijking met de andere centrumsteden, maar de perceptie bleef slecht,' zegt **diensthofid integrale veiligheid Ilse Lambrecht**. 'Om dit historisch gegroeide imago probleem te kenteren zijn we met een campagne van start gegaan. We wilden de positieve kanten van uitgaan belichten, de Oostendenaar weer meer fierheid geven en de onveiligheidsgevoelens verminderen en aanpassen aan de realiteit.' Via Instagram, Facebook en de traditionele media richtte de stad zich tot 14- tot 35-jarigen (en hun ouders). 'We zijn ook op zoek gegaan naar lokale influencers. Daaruit groeide de samenwerking met de lokale band Preuteleute en een pool van jonge ambassadeurs.' Met Preuteleute en een aantal ambassadeurs werden zes filmpjes gedraaid. Sinds de Instawalk van 28 april 2018, zeg maar een kroegentocht met #tiskank, is elke week een andere jonge ambassadeur verantwoordelijk voor dit Instagramaccount. Ook de filmpjes worden vrolijk gedeeld.

Het uitgangspunt is **een positief mensbeeld**

In woon-zorghuis Molenkouter in Wichelen leggen ze niet alleen de bewoners in de watten, ook de werknemers worden er au sérieux genomen. In plaats van alles volgens het boekje te moeten doen krijgen ze ruimte voor initiatief en flexibiliteit. 'Natuurlijk zijn er altijd wel enkele mensen die de kantjes eraf lopen, maar voor die kleine minderheid willen we geen reeks van procedures maken waaraan iedereen dan moet voldoen,' zegt Melissa De Jaeger.

'In 2020 zijn we zorgwerkgever van het jaar!' Deze doelstelling legde het woon-zorghuis uit Wichelen zichzelf op. Iets vroeger dan gepland waagden ze begin dit jaar hun kans. De trofee van 'Zorgwerkgever van het jaar' haalden ze net niet binnen, maar toen ze een week voor de uitreiking te horen kregen dat ze genomineerd waren, bracht dat intern veel teweeg. Els Meuleman, directrice van Molenkouter: 'Iedereen liet alles vallen om een eigen promofilmpje in elkaar te steken. We hebben een fantastische week gehad. De spanning steeg naarmate de ontknoping naderde. We hebben niet gewonnen, maar toch is iedereen echt trots om hier te werken.'

Elkaar persoonlijk kennen

Huiselijkheid en persoonlijke aanpak vormen de basis in hun werking. Iedereen is even waardevol, of je nu aan de afwas staat of op kantoor zit. 'Verpleegkundigen kunnen met meer financiële voordelen evengoed aan de slag in ziekenhuizen waar duizend mensen werken,' zegt Els Meuleman. 'Maar onze troef is net de warme spontaniteit onder de medewerkers, iedereen kent elkaar bij naam. Zo hebben we iemand die wanneer ze meter wordt van een nieuwe collega, telkens doopsuiker meebrengt voor het team. Die echte,

warme betrokkenheid kleurt onze werking.' Maar er is meer volgens Melissa De Jaeger, coördinator Woonzorg: 'We vertrekken altijd vanuit een positief mensbeeld. We geloven dat iedereen hier komt werken om elke dag het beste van zichzelf te geven. Dat betekent dat we regels en procedures om elkaar te controleren laten vallen. We vertrouwen mensen en geven hun ruimte om hun werk te doen. Natuurlijk zijn er altijd wel enkele mensen die de kantjes eraf lopen, die heb je overal. Met hen gaan we dan in gesprek. Maar voor die kleine minderheid willen we geen reeks van procedures maken waaraan iedereen dan moet voldoen.'

Verwacht het onverwachte

Medewerkers weten dikwijls niet wat er die dag zal gebeuren. 'We kiezen niet altijd de meest evidente weg,' zegt Melissa De Jaeger. 'We proberen innovatief te zijn. Bij alles proberen we anders

dan anders te werk te gaan. Momenteel start een project vanuit "innovatie arbeidsorganisatie" waar we bepalen welke richting de organisatie in de toekomst uit moet. In het veranderteam zaten bewust niet alleen beleidsmedewerkers of leidinggevendenden, maar ook medewerkers van op de werkvloer. Dit team bewaakt het proces en omdat er mensen van uiteenlopende teams meedoen, houden we voeling met hoe de medewerkers de veranderingen ervaren. In werkgroepen die maximaal een tot drie keer samenkomen, werken we concretere zaken uit om de visie vorm te geven.'

Vanuit die visie wordt bijvoorbeeld bepaald of de schoonmaakkrachten deel zijn van het zorgteam of een eigen schoonmaakteam vormen. 'Hier willen we ver in gaan,' zegt Melissa De Jaeger. 'Waarom zou een medewerker uit de keuken met een passie voor zwemmen niet met enkele bewoners kunnen gaan

Els Meuleman:

'Mensen kunnen veel; als je ze autonomie geeft, kunnen ze zelfs bijna alles. We gaan bij onze medewerkers op zoek naar hun talenten en proberen hiermee te puzzelen.'

Alleen al de nominatie voor zorgwerkgever van het jaar bracht intern veel teweeg.

LAVIA AERTS

LAVIA AERTS

Iedereen, elke werknemers in elke functie, kan een zorgtaak opnemen.

zwemmen? Zo hebben we een werkster die nu samen met een bewoner alle gordijnen wast. De taak duurt iets langer, maar zowel de bewoner als de werkster ervaart het als een zeer waardevol moment. Het betekent niet dat alle schoonmakers zoiets moeten doen.' Voor Els Meuleman moeten we anders gaan denken, willen we werk werkbaar houden. 'Het werk moet interessanter worden, zodat mensen gepassioneerd blijven. Mensen kunnen veel; als je ze autonomie geeft, kunnen ze zelfs bijna alles. We gaan bij onze medewerkers op zoek naar hun talenten en proberen hiermee te puzzelen. Het is niet evident en soms stopt het ook, maar dan bespreken we dit open en eerlijk. Bij problemen zoeken we in overleg naar oplossingen. Onze medewerkers zijn dat al zo gewend dat ze bij elke vraag die ze stellen zelf spontaan reageren met: "Nu zul je weer vragen wat we er zelf van denken, zeker?"'

Jobs anders invullen

Binnenkort neemt de thuiszorgdienst zijn intrek in het woon-zorghuis. Els Meuleman verwacht dan meer kruisbestuiving. Nu al lopen er experimenten door de dienstenchequeonderneming met de eigen schoonmaakdienst van het woon-zorghuis te combineren. 'Mensen die voltijds willen schoonmaken, stellen we voor om halftijds binnen de dienstenchequeonderneming te werken en halftijds binnen het woon-zorghuis. Werken bij mensen thuis slurpt onze medewerkers op, ze

Melissa De Jaeger:

'Door als werkgever mee te gaan in de flexibiliteit waar zij om vragen, krijg je van de medewerkers flexibiliteit terug.'

komen dikwijls in moeilijkere situaties terecht, staan er alleen voor, dikwijls met beperkte middelen. Door de combinatie met het woon-zorghuis hebben ze afwisseling, hier kunnen ze dan wel terugvallen op een collega en hebben ze aangepast schoonmaakmateriaal. Die combinatie houdt hun opdracht werkbaar.'

Anderzijds moet ook het woon-zorgcentrum flexibel blijven, er zijn meer en meer mama's in co-ouderschap die in de week dat de kinderen er zijn, meer thuis willen blijven, en in de week dat ze er niet zijn, meer uren willen werken. 'Door als werkgever mee te gaan in die flexibiliteit krijg je van de medewerkers flexibiliteit terug,' zegt Melissa De Jaeger. 'Medewerkers appreciëren dat en weten dat die flexibiliteit natuurlijk eindig is. Iedereen vrij op woensdagnamiddag lukt niet, maar we zoeken samen naar oplossingen.'

Durven investeren

Het lokale bestuur investeert zelf in extra personeel. De gemeente Wichelen legt al verschillende jaren bij. 'Hiervoor brengen we via een werkvolume-meter de stijgende zorgzwaarte en het noodzakelijke personeel in kaart,' zegt Els Meuleman.

'Met een onderbezetting kun je nooit een positieve dynamiek creëren. Ook voor leidinggevendenden maken we een inhaalbeweging,' zegt Melissa De Jaeger. 'Oorspronkelijk werkte een hoofdverpleegkundige voor 76 bedden, ondertussen breidde dit uit, zodat er bij de vier afdelingen telkens een hoofdverpleegkundige is. In een traject van vier jaar werkten we samen aan een gedeelde basis over coachend leidinggeven en nu organiseren we regelmatig intervisie.'

In de toekomst blijft het voor Melissa De Jaeger en Els Meuleman de grote uitdaging om het werk werkbaar te houden. 'Gelukkig hebben we niet veel verloop, maar bijvoorbeeld deeltijdse zorgkundigen aanwerven is niet evident. Onze loonschalen, het aantal vakantiedagen en de lange aanwervingsprocedures, er speelt eigenlijk niets in ons voordeel. Hier kunnen lokale besturen nog veel in verbeteren. Gelukkig is werken in de zorg vaak een passie voor mensen en door hun bij ons ruimte te geven, hebben we wel een belangrijke troef in handen om medewerkers aan ons te binden.' ■

JOKE VANDEWALLE IS VVSG-STAFMEDEWERKER ZORG

DANY DEWULF & ELKE VERLINDEN

AAN DE SLAG MET *buurtgerichte zorg*

Buurtgerichte zorg is een strategie om inclusieve buurten te ontwikkelen. Maar welke stappen zijn essentieel om buurtgerichte zorg te organiseren? Welke rol kunnen lokale dienstencentra daarin opnemen? Hoe kunnen we buurtgerichte zorg tussentijds evalueren en bijsturen?

Via dit cahier geven we u een beeld van wat buurtgerichte zorg betekent voor een lokaal bestuur. De publicatie is een concrete operationalisering van de inspiratienota 'Zorgzame Buurten' van minister Jo Vandeuren. We geven aan waar u in de praktijk het best op let, en geven daarbij handige tips en aanbevelingen.

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Aan de slag met buurtgerichte zorg

Auteur: Elke Verlinden, Dany Dewulf

ISBN: 978-2-509-03453-3

Formaat: 21 x 21 cm

Type: Digitaal of Vastbladig boek

Creatief in de bureaucratie

Als we een warme samenleving willen, dan hebben we warme, mensgerichte steden nodig met warme overheden bestaande uit geëngageerde en gemotiveerde ambtenaren. Daar heb je een organisatie voor nodig die iedereen die oplossingen zoekt voor het algemeen belang, de ruimte geeft om creatief te zijn.

In België werken 814.000 mensen in een overheidsdienst of overheidsbedrijf, lokaal, regionaal of federaal. Zijn deze mensen ambtenaar geworden om de werkzekerheid, het hoge pensioen of een ander voordeel? Of omdat ze een steentje willen bijdragen aan een betere maatschappij? Enerzijds zie je ambtenaren fantastische initiatieven opzetten, initiatieven met impact. Anderzijds hoor je verhalen over blokkerende hiërarchie, kortzichtige politici en waanzinnige interne regels die elk initiatief in de kiem smoren. Het imago van de ambtenaar blijft vrij negatief, dat van de overheidsorganisaties oubollig en onefficiënt. Maar is dat terecht, en kan het anders?

Bestuurlijke modellen

De omgeving, de organisatiefilosofie en cultuur waarbinnen ambtenaren werken, heeft veel invloed op de manier waarop ze hun opdrachten uitvoeren. In de geschiedenis van de bestuurskunde zie je een evolutie in de manier waarop overheidsorganisaties worden gerund, gaande van de weberiaanse

bureaucratie over New Public Management en New Public Governance/New Public Service/Digital-era Governance tot Open Governance. Telkens staan de overheid en haar administraties anders tegenover de maatschappij, en voeren ambtenaren hun taken binnen die administraties anders uit.

De Vlaamse en gemeentelijke overheidsorganisaties vallen onder geen enkel specifiek model, nooit werd voor een overstap van het ene naar het andere model gekozen. Het Beter Bestuurlijk Beleid van de Vlaamse administratie aan het begin van deze eeuw bevat veel elementen uit het New Public Management, maar door latere bijstellingen is er soms een terugkeer naar de klassieke bureaucratie, soms een evolutie naar New Public Governance. New Public Management ligt aan de basis van het strategische en financiële meerjarenplan volgens de beleids- en beheerscyclus en de aanpassingen van het decreet Lokaal Bestuur, maar lokale besturen kunnen er op hun eigen manier mee omgaan. Politici, bestuurders en ambtenaren moeten er zich vooral bewust van worden dat

deze opties bestaan en dat ze kunnen kiezen voor een bepaalde overheidsorganisatiefilosofie en een bijhorend model.

De creatieve bureaucratie

Een bureaucratistische overheidsorganisatie is per definitie koud. Procedures en regels staan voorop, onpersoonlijkheid is troef. New Public Management heeft weinig warmte in onze overheden gebracht. Regels en procedures maakten plaats voor targets, indicatoren en individuele incentives. De veranderingen van de New Public Governance en de kansen die de digitale technologische evolutie bieden, geven hoop op een meer mensgerichte benadering die creativiteit en oplossingsgerichtheid stimuleren.

Charles Landry, een Britse expert in steden en creativiteit, pleit in *Creative Bureaucracy* voor een creatieve bureaucratie. Volgens hem hebben administraties de neiging de kwaliteit van het eigen talent systematisch te smoren. 'De overheid werft de beste krachten van de samenleving aan, maar dwingt hen dan om te conformeren. Wie de regels wil volgen, blijft bij de overheid werken, wie een onafhankelijker geest heeft, gaat weg om die creativiteit niet langer te moeten onderdrukken.' Nog volgens Charles Landry heeft de bureaucratie leiders nodig in plaats van managers. En leiders zijn niet noodzakelijk leidinggevend die deel uitmaken van de hiërarchie. 'Elke ambtenaar kan een leider zijn, gedreven door de wil om een verschil te maken in de lokale gemeenschap.' ■

Brussel 13 september

Creative Bureaucracy Festival

Na de eerste succesvolle editie van het Creative Bureaucracy Festival in Berlijn in september 2018, worden er in september 2019 overal in Europa dergelijke festivals georganiseerd. Ook het Herman Teirlinckgebouw ontvangt inspirerende sprekers uit binnen- en buitenland, creatieve bureaucraten en hun sympatisanten. De klemtoon ligt vooral op ambtenaren in steden en gemeenten maar beperkt zich niet tot hen, want je hebt op alle echelons creativiteit nodig om de huidige maatschappelijke problemen op te lossen.

evensi.be

KARL-FILIP COENEGRACHTS IS GEWEZEN AMBTENAAR EN
STICHTER VAN CITIESOFFPEOPLE

Met zijn boek *1942* beschrijft de Antwerpse rector **Herman Van Goethem** hoe het gewone leven van heel uiteenlopende Antwerpenaren verandert tijdens dat bezettingsjaar. Je ziet hoe de samenleving dag na dag verbreekt en mensen elkaar almaar minder vertrouwen. Voor Herman Van Goethem staat het huidige staatsbestel stevig genoeg in zijn schoenen, maar hij houdt een pleidooi om de Tweede Wereldoorlog beter te herdenken.

Het is een heel sterk signaal van de Antwerpse burgemeester Bart De Wever om het Delwaidedok te herdopen in het Bevrijdingsdok, dat is een ode aan de bevrijding. Steden en gemeenten moeten een herinneringsbeleid ter harte nemen, ook van de Tweede Wereldoorlog. **We zijn meer doende met het herinneren van de Eerste dan van de Tweede Wereldoorlog.** Dat is vreemd. Nederlandse steden en gemeenten hebben goed uitgebouwde herdenkingen, op 4 en 5 mei, in België bestaat zoiets nauwelijks.

Toen in 1974 in het aantal vrije dagen werd gesnoeid, is de herdenking van het einde van de Tweede Wereldoorlog op 8 mei zelfs afgeschaft. Ze hadden beter bijvoorbeeld pinkstermaand geschrapt, want 8 mei 1945 staat voor het einde van het nazisme, voor het einde van een totalitaire macht die onverdraagzaamheid en haat als basis nam voor een Europese staatsuitbouw. **De bevrijding in 1945 betekende de overwinning van de democratische open samenleving op het dictatoriale polariserende model.**

Ik bepleit dus om van 8 mei opnieuw een feestdag te maken. We moeten de herdenking ervan ook optillen, met een inhoudelijke insteek die naar de kern gaat. In mijn generatie was het duidelijk dat de democratische samenleving na 1945 op de resten van de voorbije oorlog werd gebouwd. Nu deemstert dat besef weg en zie je vele jongeren voor extremistische politiek kiezen, overal in Europa. In Hongarije wordt de geschiedenis al herschreven. Het wijst er op dat het narratief van de Tweede Wereldoorlog verdwijnt. We moeten ons geschiedenisonderwijs versterken.

De studenten van nu staan heel ver af van het oorlogsverleden. Zij zijn de achterkleinkinderen. Tegelijk hebben de vorige generaties maar

moeilijk het oorlogsverleden verwerkt. **Voor sommige mensen staat de bevrijding enkel synoniem voor wilde straatrepressie.** Vanwaar dat eenzijdige en vertekende beeld? De vervolging van de collaboratie heeft in België geen pacificatie gebracht. Hoe is de oorlogsgeneratie dan na de oorlog met de collaboratie omgegaan? In Vlaanderen leeft er een herinnering van 'repressie', maar hoe valt dat te rijmen met, bijvoorbeeld, een Leo Delwaide die niet werd vervolgd en als havenscheper goede relaties kon opbouwen met de Antwerpse Joodse gemeenschap en met Israël? Ook na 75 jaar is er nog veel onverwerkt en onbekend verleden.

De oorlog zelf was ook buitengewoon complex. In mijn boek over 1942 zie je een gedestabiliseerde wereld in een gepolariseerde context. Tot 10 mei 1940 kende België een parlementaire democratie maar die was in een oogwenk weg. Kan zoiets opnieuw gebeuren? Niet als ons staatsbestel overeind blijft. Maar een gedereguleerde samenleving kan snel naar massageweld verglijden. Zulk geweld gaat meestal uit van een heel beperkte groep, in 1942 hooguit enkele procenten van de bevolking. Dat klinkt weinig, maar in absolute getallen is dat veel. Op een bevolking van 600.000 Antwerpenaars ging het algauw om zo'n 30.000 potentiële geweldenaars die ongestraft tekeer konden gaan. Mijn boek sluit dan ook af met een verwijzing naar de kernwaarden van een vreedzame moderne samenleving: respect en verdraagzaamheid, vrije meningsuiting en persvrijheid, vrije verkiezingen, een onafhankelijke rechterlijke macht; en voorts ook politici die met charisma en gezag deze samenleving dragen. Daarmee wil ik mijn boek positief en optimistisch afsluiten, maar het alternatief is wel een samenleving die kiest voor polarisering, en ultiem ook voor haat, geweld en dood.

Herman Van Goethem

is historicus, jurist en hoogleraar. Hij bouwde Museum Kazerne Dossin in Mechelen uit en schreef meerdere boeken over de Tweede Wereldoorlog. In zijn recente boek *1942* ligt de klemtoon op de stedelijke collaboratie in Antwerpen en de Jodenvervolgung aldaar. Sinds 2016 is hij rector van de Universiteit Antwerpen.

**Een ode aan
de bevrijding**

Veel mensen stonden in de oorlog buiten spel, ze waren ontredderd, ze wisten niet wat te doen. Toch werd ook hulp geboden. Daarmee zitten we vooral in 1943-1944, en dat komt minder aan bod in mijn boek. Zo'n 20.000 Joden konden na de massadeportaties in België onderduiken. Ik las ooit dat bij ieder ondergedoken individu zo'n tien helpers en medestanders van ver of dichtbij betrokken waren; dat betekent dus een netwerk van zo'n 200.000 mensen, op elk niveau, ook in de lokale administraties van steden en gemeenten. Er was heel wat marge om binnen de structuren tegen te werken.

Ook vandaag zou er veel tegenwerking zijn. **De steden en gemeenten zijn ook sterk ge-professionaliseerd** in vergelijking met mijn jeugdjaren, de jaren zestig, zeventig, en de decennia voordien. Dat is onder meer te danken aan de democratisering van het onderwijs. Die grote groep mensen zal weinig in de pas lopen als het echt fout gaat. Ik geloof in de veerkracht van onze samenleving.

Als rector besef ik ook dat een universiteit nauw verbonden moet zijn met de stedelijke ontwikkeling. Mijn voorgangers hebben werk gemaakt van de interne organisatie, na de fusie van de Antwerpse universiteit in 2003. Ik ben de eerste rector die zich ten volle kan richten op de externe actieradius, en dan komt als eerste de eigen stedelijke ruimte in het vizier, met zijn grootstedelijke kenmerken. De ontwikkeling van de stedelijke ruimte houdt nooit op, is een continu proces van verandering. Hoe werk je dat uit, hoe stuur je dat aan? **De stad en de universiteit zijn**

samen trekker in de samenlevingsopbouw, de samenleving in haar meest holistische betekenis, de samenleving van mensen, met haar economisch weefsel, met haar diverse cultuur, haar vele sociale organisaties... De eerste doelgroep van een universiteit zijn uiteraard de studenten, maar daarnaast dragen we ook verantwoordelijkheid in de samenleving. De uitdagingen rijden lijnrecht binnen. Mijn universiteit heeft zo'n 20.000 studenten. Met bijna 6000 werknemers horen we bij de grootste werkgevers in de provincie. Alleen al de eigen mobiliteit is een enorme uitdaging. Maar het gaat om veel meer: hoe werken we aan een duurzame universiteit, aan een duurzame stad, aan een duurzame wereld?

Met zijn 600.000 inwoners is Antwerpen geen grote stad, ze is eerder een provinciestad met grootstedelijke kenmerken zoals de haven, de migratie en de superdiversiteit, plus een hinterland dat veel verder reikt dan de stadsgrenzen. Het is een interessante biotoop, met een werkbare schaal. Het is makkelijker experimenteren met stedelijke ontwikkeling in Antwerpen dan in Londen. **Ook op het vlak van de democratie zijn we een laboratorium.** Met als basisvraag hoe de democratische, hoogtechnologische, stedelijke samenleving zich in de 21ste eeuw ontwikkelen zal. In de moderne wereld is de stad de motor van ontwikkeling. Onze steden zoeken naar inclusieve en vreedzame modellen en de rol van de universiteit bestaat erin die ontwikkeling van de samenleving mee te trekken en te versterken. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

AFSPRAKEN

Ze zitten al op mij
te wachten :-)
#online afspraak gemaakt
#snelklaar

Overweegt u het werken op afspraak? Kom naar de praktijksessie werken op afspraak!

Presentaties Stad Lier en Stad Aalst

De Stad Lier werkt inmiddels 5 jaar op afspraak. Welke resultaten heeft de Stad Lier behaald? Wat ging goed? En welke zaken kunnen verder verbeterd worden? Merijn van Hoof, teamcoördinator dienstverlening, kijkt samen met u terug op de afgelopen 5 jaar. Nancy Cornelis (administratief deskundige) en Daniëlle van Geert (bestuurssecretaris) presenteren het dienstverleningsproject van de Stad Aalst en laten u de resultaten en cijfers zien.

Het programma

- 09.15 uur: Ontvangst met koffie en thee
- 09.45 uur: Welkom en introductie door JCC Software
- 10.00 uur: Presentatie "Het dienstverleningsproject Stad Aalst/OCMW" door Nancy Cornelis en Daniëlle van Geert.
- 10.30 uur: Presentatie "Stad Lier kijkt terug op 5 jaar werken op afspraak" door Merijn van Hoof.
- 11.15 uur: Koffie en thee
- 11.45 uur: Demonstratie van JCC-Afspraken "Van het maken van een afspraak tot aan het binnenmelden"
- 13.00 uur: Lunch

Meld u aan op www.jccsoftware.be

Woensdag
16 oktober
2019
Utopia, Aalst

let's get it together!

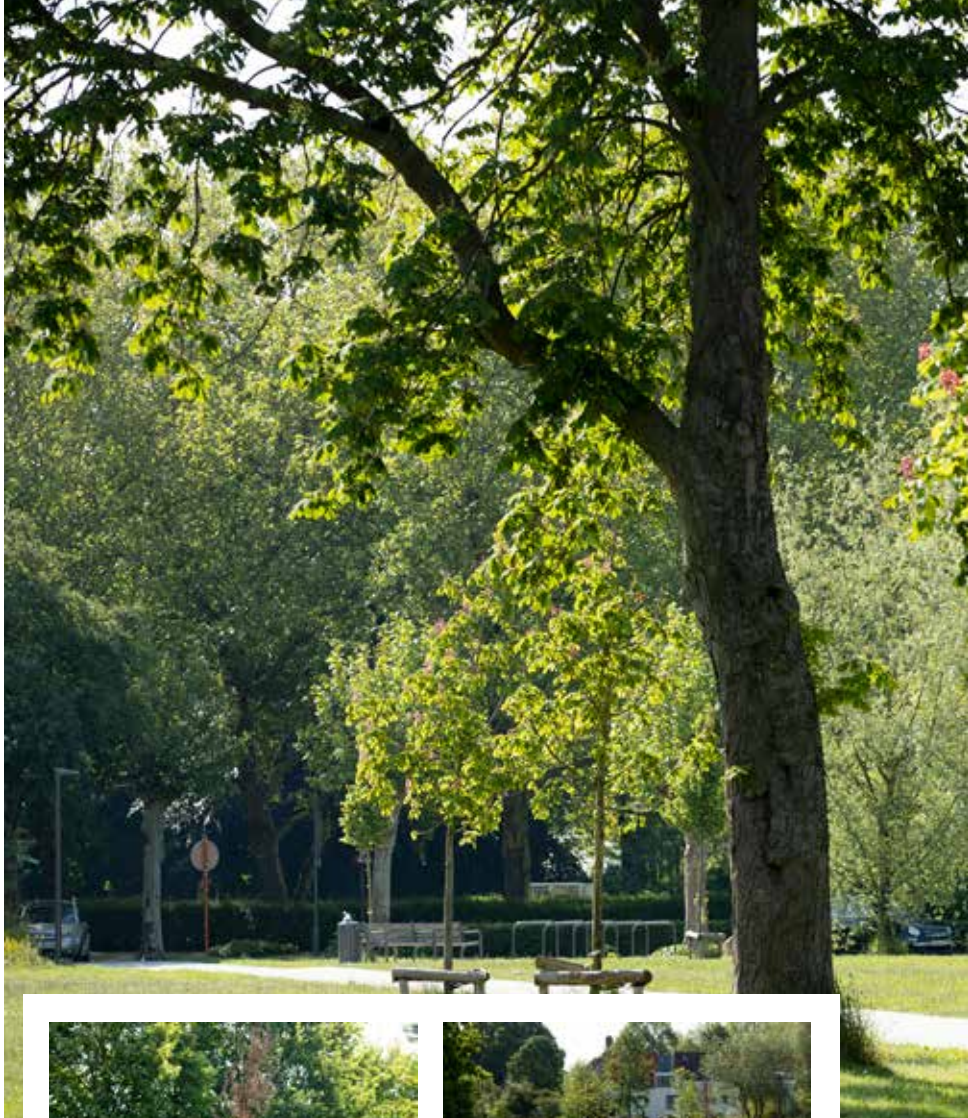
+31 (0)541 62 70 62 • info@jccsoftware.nl • www.jccsoftware.be

Groen schoolmilieu in Mortsel

In Mortsel kampton de drie stedelijke scholen, de Perenpit, de Sint-Lutgardisschool en de Guido Gezelschool, al jaren met een verouderde schoolinfrastructuur. Voor deze drie scholen werd daarom een nieuwe school gebouwd: de Parkschool, met een kleuterschool, een lagere school en een sporthal. De architect is Crepain Binst Architecture die de nieuwe school heeft gebouwd volgens de principes van passiefbouw. Rondom de school werd een groot parkgebied aangelegd met wandel- en fietspaden om de school makkelijk te bereiken. Tussen de school en het park hebben de dieren van de school een stek gekregen.

Het nieuwe park ligt midden in het centrum van Mortsel. Het strekt zich uit over het oude kerkhof en de vroegere voetbalvelden. Mensen uit de woonwijken rondom het park kunnen via de paden op een snelle en aangename manier naar het stadscentrum. De scouts en de buitenschoolse kinderopvang hebben al eerder nieuwe lokalen gekregen aan de rand van het nieuwe park. Naast monumentale bomen is er veel eetbaar groen zoals bessenstruiken en fruitbomen, maar ook veel plaats om te spelen.

MARLIES VAN BOUWEL BEELD **STEFAN DEWICKERE**

Leegstaande gebouwen **circulair invullen** is pionierswerk

De leegstaande kazerne van Sijslele moet een wijk van de toekomst worden met ruimte om te wonen, te werken en te recreëren.

Aan het aansnijden van open ruimte voor onze woon- en andere behoeften moet een einde komen. Daarvan is stilaan iedereen overtuigd. Verdichten wordt de toekomst. Maar ook het weer in gebruik nemen van de vele leegstaande gebouwen, met dezelfde of een nieuwe bestemming, kan een deel van de oplossing zijn. Dat circulaire denken over ruimtelijke ordening en infrastructuur staat evenwel nog in de kinderschoenen en botst vaak op rigide wet- en regelgeving, ook lokaal.

De Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP) en de Bond Beter Leefmilieu (BBL) organiseerden op 13 juni het congres 'Operatie Circulair'. 'Aan de ene kant wordt in Vlaanderen elke dag zes hectare open ruimte ingenomen voor nieuwe bebouwing. Aan de andere kant staan 75.000 woningen, 15.000 bedrijfsgebouwen en 11.000 handelspanden leeg, en zijn er 5000 hectare brownfields. Bovendien heeft de bouwsector een zware impact op het materiaalengebruik – ongeveer veertig procent van alle materialen gaat naar de bouw – en op de afvalstromen – ook ongeveer veertig procent van de geproduceerde afvalstoffen komt van bouwen en slopen,' zegt Erik Grietens, beleidsmedewerker ruimte van de BBL. 'Als je die drie factoren combineert, kom je tot de conclusie dat hergebruik van leegstaande gebouwen zeer belangrijk is. Om die circulariteit te kunnen realiseren moeten we

gebouwen zo ontwerpen dat ze in de toekomst flexibel kunnen worden ingevuld, afhankelijk van de behoeften op elk moment.'

Onontgonnen terrein

Circulariteit en ruimtelijke ordening, het is een nieuwe wereld. Er wordt wel een en ander over gepubliceerd, maar veel realisaties zijn er nog niet. Erik Grietens: 'Circulariteit speelt op verschillende niveaus. Je hebt de materialen die je kunt hergebruiken, als een gebouw wordt gesloopt. Dat gebeurt meer en meer, al blijft het meestal beperkt tot waardevolle of zeldzame materialen. Je hebt natuurlijk ook de constructie van het gebouw zelf. Als je bijvoorbeeld de dragende structuur van een gebouw kunt behouden, dan bespaar je al de helft van de materialen. Een goed voorbeeld is het Circular Retrofit Lab van de VUB. Het gebouw uit de jaren 1970 met acht studentenkoten werd volledig gestript tot op de

betonnen structuur. Dat skelet werd opnieuw ingevuld met bouwmaterialen die volledig demonteerbaar en herbruikbaar zijn. Demonteerbare tussenwanden maken het mogelijk een gebouw op verschillende manieren op te delen, afhankelijk van wat op welk moment nodig is.' Een struikelblok bij hergebruik zijn de centen. Nieuwe materialen gebruiken is doorgaans goedkoper dan oude recyclen. En dan spreken we nog niet over de energienormen: vaak is slopen en herbouwen goedkoper dan renoveren om de energieprestatie van een gebouw gevoelig te verbeteren. 'Maar,' zegt Erik Grietens, 'bij die afweging wordt nooit de klimaatimpact van de materialen in rekening gebracht. Die moeten ontgonnen, geproduceerd en vervoerd worden om een gebouw te kunnen construeren. Als je het vervolgens sloopt en er een nieuw bouwt, moet je eigenlijk ook de klimaatimpact die vastzit in de materialen meerekenen.'

LOUNT / ZIEGLERBRANDERHORS

Flexibiliteit inbouwen

VRP en BBL onderzochten de voorbije maanden de mogelijkheden van een circulaire invulling van leegstaande gebouwen, aan de hand van drie cases die exemplarisch zouden kunnen zijn voor de leegstand in Vlaanderen: een verlaten legerkazerne in Sijsele (grote schaal), een school in Genk (middelgrote schaal) en een winkelpand in Deinze (kleine schaal). Dat gebeurde telkens met de inbreng via workshops van lokale betrokkenen zoals buurtbewoners, handelaars, het gemeentebestuur. Voor de legerkazerne van Sijsele is er al een concept van herontwikkeling. Ze moet een wijk van de toekomst worden met ruimte om te wonen, te werken en te recreëren. De bestaande stedenbouwkundige structuur en de bestaande gebouwen zullen grotendeels behouden blijven. Erik Grietens: ‘Wij hebben onderzocht hoe we die site circulair zouden kunnen invullen. De grote loodsen zijn geschikt voor gecombineerde bedrijfsactiviteiten die

elkaars afval-, materiaal- of andere stromen gebruiken of die dergelijke stromen uit de regio gebruiken. Denk aan een schrijnwerker die gerecycleerd hout gebruikt om nieuwe meubels te maken, een brouwerij die oud brood van bakkerijen gebruikt als grondstof, een verkoopruimte voor tweedehandse bouwmaterialen uit de regio. Om bedrijven slim te clusteren en ze samen op te nemen in een leerproces in de richting van circulariteit zal wellicht een soort terreinmanager nodig zijn, een kwartiermaker. Voor een deel van de vroegere kazernegebouwen die herbestemd zullen worden tot woningen, kwam uit de workshops het idee naar voren om die flexibel uit te voeren. Breidt een gezin uit, dan moet

omgekeerd. Natuurlijk moet dan ook worden gedacht aan andere systemen dan een woning kopen. In Zwitserland bijvoorbeeld bestaan coöperaties die een geheel van woningen beheren. De bewoner/aandeelhouder heeft een huurrecht en kan intern, binnen de huizen van de coöperatie, verhuizen.’

Strikte bestemming loslaten

De case in Genk is een scholencomplex dat nu al deels leeg staat en waar ook de nog overblijvende lagere school wellicht binnenkort vertrekt. Het complex bestaat uit vier gebouwen met een speelplaats in het midden. Ze dateren uit verschillende periodes. Erik Grietens: ‘We hebben onderzocht welke gebouwen we zouden behouden en

Een struikelblok bij hergebruik zijn de centen. Nieuwe materialen gebruiken is doorgaans goedkoper dan oude recycleren. En dan spreken we nog niet over de energienormen.

het mogelijk zijn de woning te vergroten. Wordt een gezin kleiner omdat de kinderen de deur uit zijn, dan zou het omgekeerde moeten gebeuren. Misschien moet met demonteerbare wanden gewerkt worden. Er werd ook gedacht aan een combinatie met bed and breakfast, omdat de site vlak bij Brugge en een natuurgebied ligt en ook toeristisch potentieel heeft. Als de bewoners meer ruimte nodig hebben, zou de capaciteit van de B&B kunnen dalen, en

welke slopen, met maximaal hergebruik van de materialen. In elk geval kwamen we tot de conclusie dat de school een sterke stedenbouwkundige structuur heeft, te vergelijken met een vierkantshoeve met binnentuin. Die structuur, versterkt met een trage verbinding naar een natuurgebied achter de school, geeft heel veel mogelijkheden voor toekomstige functies en ze kan flexibel worden ingevuld in een combinatie van wonen, bedrijven in

Amsterdam-Almere 10-11 oktober

Inspiratie voor de duurzame, circulaire gemeente van de toekomst!

De VVSG en het Agentschap Innoveren en Ondernemen organiseren een inspirerende tweedaagse naar Amsterdam en Almere. Laat je op sleeptouw nemen doorheen deze twee boeiende steden, leer over hun smart city-beleid en ambitie en ondervind hoe ze duurzaamheid en circulaire economie in de praktijk omzetten en doen versnellen.

VVSG.be/opleidingen

de deeleconomie, publieke voorzieningen. Het probleem, en daar stoten we vaak op, is dat onze ruimtelijke ordening gebaseerd is op bestemmingsplannen: van elke plek ligt de mogelijke bestemming vast. Voor circulaire invulling zullen we die benadering moeten loslaten en verschillende invullingen mogelijk maken.'

In Deinzse bekeken VRP, BBL en plaatselijke spelers de mogelijke invulling van een al lang leegstaand winkelpand

achteraan een werkplaats, een korteketenmarktplaats, een coworking- of costudyspace, een plek voor jonge starters in bijvoorbeeld de circulaire economie. 'Voor starters of zelfstandigen in bijberoep is de normale handelshuur over het algemeen te hoog. Een gezamenlijke invulling met beperkte inrichtingskosten kan betaalbare winkelruimten opleveren,' zegt Erik Grietens. 'Een goed voorbeeld is OES in Kortrijk, een conceptstore

nierswerk is. Er zijn nog maar weinig goede voorbeelden en er zijn nog geen deugdelijke beleidsrecepten. Erik Grietens: 'Hoe zet je de circulaire invulling om in stedenbouwkundige voorschriften en in een vergunningenbeleid? En in aanbestedingsprocedures waarin een overheid net heel gedetailleerd de criteria vastlegt? Als gemeenten willen inzetten op flexibele ontwerpen en invullingen, zullen ze meer moeten openlaten en niet te snel harde bestemmingen mogen vastleggen. Ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn nu nog op maat van gezinswoningen of appartementen geschreven, ze zullen meer mogelijkheden moeten bieden voor vormen van gedeeld ruimtegebruik en mengvormen tussen privé en gemeenschappelijk. Ook belangrijk is dat lokale besturen ruimte laten voor experiment. Leegstaande panden en sites zijn ideaal om te experimenteren met nieuwe vormen van flexibel ruimtegebruik. De gemeente moet wel zorgen voor een algemeen kader, onder meer voor het beheer van het gebouw, maar ze moet zeker niet alles tot in detail vastleggen. In aanvang zal meer flexibiliteit ongetwijfeld de inzet van extra personeel en middelen vragen en er zullen zeker problemen opduiken, maar op termijn zullen het lokale ruimtelijke beleid en de dynamiek in de gemeente er wel bij varen.' ■

Erik Grietens: 'Onze ruimtelijke ordening is gebaseerd op bestemmingsplannen: van elke plek ligt de mogelijke bestemming vast. Voor circulaire invulling zullen we die benadering moeten loslaten en verschillende invullingen mogelijk maken.'

in het stadscentrum. Het was voor iedereen duidelijk dat de grote oppervlakte het best opgedeeld wordt in kleinere eenheden voor verschillende handelaars of functies. Het voorste deel, met veel licht, is commercieel interessant. Het achterste deel is meer geschikt voor opslagruimte of werkplaats. Dat was de basis voor verschillende voorstellen: een fietsbar met fietswinkel en uitleendienst en

waar verschillende ondernemers hun creaties verkopen. De aankleding is low budget, de inrichting eenvoudig: er worden tafels verhuurd voor vier maanden tot een jaar. Het concept creëert veel dynamiek in de buurt en het stadscentrum.'

Ruimte voor experiment

De drie cases leren dat circulariteit in ruimtelijke ordening moeilijk pio-

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Sociaal verhuren betaalbaar houden

Sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren verhuren bijna alle sociale woningen. De financiering van beide modellen verschilt grondig. Er bestaat in Vlaanderen een redelijke consensus dat het aantal sociale woningen nog sterk moet groeien om aan de behoeften te voldoen. Daarom is het een relevante vraag wat woningen in elk van de modellen de overheid kosten.

In Vlaanderen zijn er momenteel zo'n 170.000 sociale huurwoningen. Het merendeel daarvan is eigendom van sociale huisvestingsmaatschappijen. Dat zijn organisaties met een vaak erg lange geschiedenis, die zich hebben toegelegd op het bouwen (soms ook aankopen) en beheren van sociale woningen. De financiële steun die ze van de overheid ontvangen, is vooral gericht op de bakstenen. Dankzij goed-

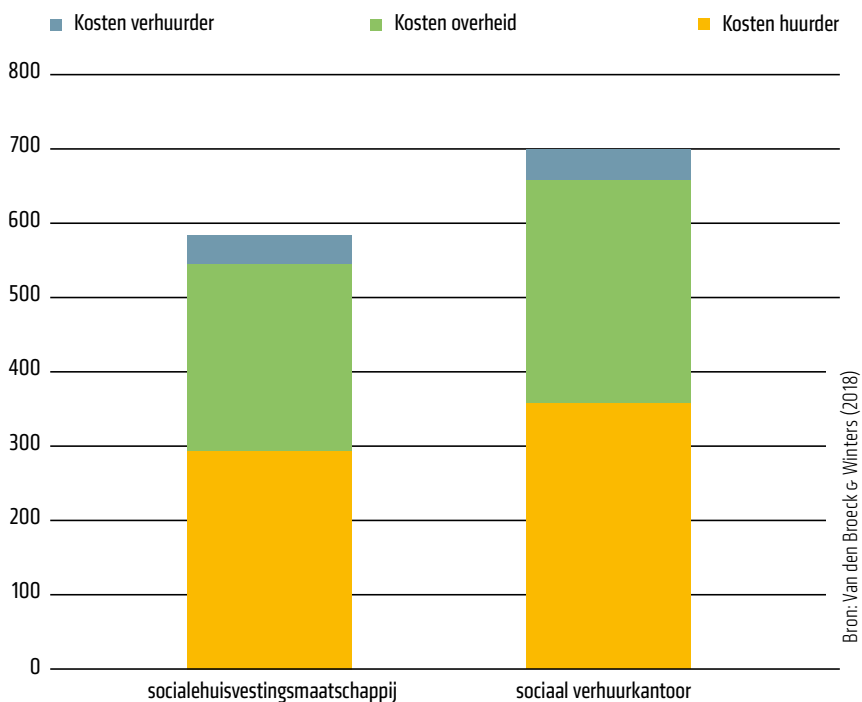
kope leningen, fiscale gunsttarieven en andere tegemoetkomingen (zoals Gewestelijke Sociale Correctie of het klimaatfonds) kunnen ze woningen bouwen of renoveren en een flink pak onder de marktprijs verhuren. Sociale verhuurkantoren zijn ontstaan in de jaren 1980-1990. Ze nemen woningen van private eigenaars in huur om ze als sociale woning door te verhuren. De overheid subsidieert vooral hun

werking. Eigenaars die hun woning via een sociaal verhuurkantoor verhuren, zitten dikwijls onder de markthuursprijs, maar ze genieten fiscale voordelen en premies om de formule toch aantrekkelijk te maken. De huurders die aan de voorwaarden voldoen, kunnen dan weer een huursubsidie krijgen om de huur betaalbaar te maken. Sociale huurwoningen worden dus in beide modellen zeer verschillend gefin-

DANIEL GEERAERTS

Verdeling van de totale gebruikskosten voor een SHM- en SVK-woning over huurder, verhuurder en overheid, in euro per maand, 2016

nancierd. Daarnaast is ook de verhuur van de woningen aan andere regels gebonden. Het is dan ook relevant zich af te vragen wat elk model kost. De investeringskosten voor de bouw van woningen in (semi-)publiek bezit zijn zeer hoog. Het is een logische vraag of het voor de overheid niet goedkoper zou zijn woningen van private eigenaars als sociale woning te verhuren, zoals de sociale verhuurkantoren doen.

Berekening via twee methodes

In opdracht van de Vlaamse minister van Wonen berekenden we aan het HIVA de kostprijs voor de overheid van beide modellen. We deden dit op twee manieren. Bij de eerste methode berekenden we wat de uitgaven van de overheid zijn over de volledige levenscyclus van een woning en verdisconteerden die verwachte stroom van uitgaven naar vandaag. Volgens deze methode en onder een hele reeks aannames (zoals veertig jaar levensduur van de woning) is de overheidsuitgave voor een woning in sociale huisvesting ongeveer dezelfde als die van een sociaal verhuurkantoor, namelijk zo wat 86.000 euro (voor het jaar 2016).

Maar deze resultaten bleken sterk onderhevig aan de aannames. Bij een levensduur van vijftig jaar lagen de overheidsuitgaven voor de woning van de sociale huisvestingsmaatschappij bijvoorbeeld een stuk lager die van het sociaal verhuurkantoor. Bij een hogere intrestvoet voor de overheid was dit omgekeerd. Een ander probleem met dit soort berekening is dat de verge-

Het is een logische vraag of het voor de overheid niet goedkoper zou zijn woningen van private eigenaars als sociale woning te verhuren, zoals de sociale verhuurkantoren doen.

lijking niet helemaal klopt: tegenover de overheidsuitgaven voor een woning van een sociale huisvestingsmaatschappij staat de opbouw van (semi-) publiek vermogen, terwijl dit niet het geval is met uitgaven voor een woning van een sociaal verhuurkantoor. Bij de tweede methode geldt dit verschil niet en schommelen de resulta-

ten ook minder volgens de aannames. Deze methode neemt de markthuursprijs van eenzelfde woning op de private markt als maatstaf voor de totale prijs van de woning. Deze prijs is iets anders dan ‘uitgaven’. Kapitaalaflossingen voor een lening om de woning te financieren maken er geen deel van uit, rentelasten, beheer- en onderhoudskosten, afschrijvingen en waarde-evoluties daarentegen wel. Eigen aan een sociale woning is dat het beheer ervan extra kosten inhoudt tegenover private huur, bijvoorbeeld voor bijkomende administratieve verplichtingen en voor de begeleiding van huurders en kandidaat-huurders. Die beheerskosten liggen een stuk hoger bij de sociale verhuurkantoren, als gevolg van de sterkere personeelsomkadering. Het is vooral daarom dat de kosten van een woning van een sociaal verhuurkantoor hoger zijn dan bij een sociale huisvestingsmaatschappij. De figuur toont de totale kosten en de verdeling ervan over huurders, verhuurders en overheid. Zo blijkt dat de kosten voor de overheid voor een woning van een sociaal verhuurkantoor (312 euro per maand in 2016) duidelijk hoger zijn dan die voor een woning van een sociale huisvestings-

verhuurder de woning gemiddeld voor 15% (94 euro) onder de marktprijs verhuurt. In ruil daarvoor ontvangt hij wel een voordeel in natura, namelijk de overname van het beheer, en geniet hij aanvullende premies en fiscale voordelen. Maar netto draagt hij dus nog 21 euro bij. Sinds 1 januari 2017 kan een investeerder die woningen bouwt voor verhuur aan een sociaal verhuurkantoor een btw-voordeel genieten. Dit voordeel werd nog niet meegerekend, maar het kan het negatieve verschil doen omslaan in een positief verschil. De keerzijde is dat de kosten voor de overheid evenredig stijgen. Zo ook zal de geplande aanpassing van de huursubsidie tot hogere kosten leiden voor de overheid, terwijl de netto-huur voor de huurder daalt.

Duurder, maar...

Het besluit van onze berekening is dus dat een woning van een sociaal verhuurkantoor de overheid meer kost dan een van een socialehuisvestingsmaatschappij. Toch betekent dit nog niet dat de overheid ook beter investeert in woningen van een socialehuisvestingsmaatschappij. Je moet de kosten afwegen tegenover het bereikte resultaat, in termen van je doelstellingen. Dat noemen we 'kosteneffectiviteit'. Ook daarin zie je verschillen. Zo zijn er sterke indicaties dat de woningen van een sociaal verhuurkantoor terecht komen bij een armer, kwetsbaarder publiek dan die van een socialehuisvestingsmaatschappij, zodat het bereikte effect groter is bij het sociale verhuurkantoor. Qua woningkwaliteit zijn er weinig objectief meetbare verschillen vast te stellen (mede door een gebrek aan cijfers), al blijken de woningen van de socialehuisvestingsmaatschappijen duidelijk beter te scoren op het vlak van energiezuinigheid. Wat betaalbaarheid voor de huurder betreft, zijn de woningen van de socialehuisvestingsmaatschappij beter, vooral omdat de netto-huurprijs die de huurder betaalt, lager is dan

voor een woning van een sociaal verhuurkantoor. Bij socialehuisvestingsmaatschappijen is de zekerheid om in dezelfde woning te blijven wonen ook groter, omdat de contracten die de sociale verhuurkantoren afsluiten tijdelijk zijn en er meer uithuiszettingen voorkomen. Wat betreft sociale doelen kan geen duidelijke uitspraak worden gedaan: sociale verhuurkantoren bieden hun huurders meer individuele begeleiding, terwijl de sociale doelstelling van de socialehuisvestingsmaatschappijen meer tot uiting komt in samenwerking in nieuwe projecten. En verder hebben socialehuisvestingsmaatschappijen potentieel meer mogelijkheden om bij te dragen aan ruimtelijkebeleidsdoelen dan de sociale verhuurkantoren, omdat ze zelf nieuwe projecten beginnen, terwijl sociale verhuurkantoren gebruik maken van de bestaande woningvoorraad. Een objectief becijferd eindoordeel kunnen we niet vellen, omdat er niet genoeg vergelijkbare gegevens zijn, maar ook omdat dit afhangt van het gewicht dat je toekent aan de verschillende beleidsdoelen, wat kan verschillen volgens de maatschappelijke visie. Dit onderzoek maakt de mogelijke keuzes transparanter.

Stof tot nadenken

Behalve inzicht in het verschil in kosten en kosteneffectiviteit van de verschillende types sociale woningen levert dit onderzoek ook stof tot nadenken over de wijze waarop zulke woningen het best worden gerealiseerd: via publieke of private investeringen. Zo werd duidelijk dat tegenover de overheidsuitgaven voor de bouw van sociale woningen een opbouw van (semi-)publiek vermogen staat, wat de overheidskosten voor toekomstige projecten zal verlagen. Dat moet dus mee in rekening worden gebracht. Een andere vraag is of de kosteneffectiviteit kan verhogen door de werking en subsidiëring van beide modellen meer op elkaar af te stemmen of

Een objectief becijferd eindoordeel kunnen we niet vellen, omdat er niet genoeg vergelijkbare gegevens zijn, maar ook omdat het afhangt van het gewicht dat je toekent aan de verschillende beleidsdoelen. Dit onderzoek maakt de mogelijke keuzes transparanter.

zelfs te integreren. Zo kun je denken aan een model waarin de behandeling die een huurder krijgt, niet zoals nu mede afhankelijk is van de organisatie waar hij een woning huurt, maar van zijn behoefte aan financiële ondersteuning en begeleiding. Zo'n geïntegreerd model heeft als voordeel dat kennis en ervaring van de twee types van organisaties worden gebundeld, zodat met dezelfde middelen misschien meer resultaat bereikt wordt. De eigenheid van beide organisaties verdwijnt dan wel, terwijl daarin misschien juist een sterkte ligt. Welk resultaat je kunt verwachten, kan op basis van voorliggende evaluatie niet worden gezegd. ■

SIEN WINTERS EN KATLEEN VAN DEN BROECK ZIJN ONDERZOEKERS AAN HET HIVA, ONDERZOEKSIJNSTITUUT VOOR ARBEID EN SAMENLEVING VAN DE KU LEUVEN. HET ONDERZOEK GEBEURDE VOOR HET STEUNPUNT WONEN.

Meer details zijn te vinden in dit rapport: Van den Broeck, K. & Winters, S. (2018), Kosteneffectiviteit en efficiëntie van socialehuisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren, Leuven: Steunpunt Wonen, 196 p.

In september verschijnt deel 2 van deze bijdrage over de kostenefficiëntie van sociaal verhuren.

Zet niet zomaar een camera op een sluikstort

Vanaf de zomer van 2017 onderzocht Vlaanderen Mooi anderhalf jaar lang het effect van cameratoezicht bij sluikstorten. Slim gebruik doet het aantal sluikstorten wel dalen, maar gemeenten denken beter goed na voordat ze een camera plaatsen. Camera's brengen veel werk mee voor relatief weinig betrappingen waarvan slechts één op de drie effectief tot een boete leidt.

Vlaanderen Mooi is het samenwerkingsverband van de OVAM, Fost Plus en de VVSG dat onder andere lokale besturen ondersteunt in de professionalisering van hun zwerfvuil- en sluikstortbeleid. Aangezien steeds meer gemeenten sluikstorten met cameratoezicht willen bestrijden, besloot Vlaanderen Mooi de effectiviteit ervan na te trekken. Onderzoeksbureau Tempera voerde het onderzoek uit. Zes gemeenten en vier afvalintercommunales namen eraan deel.

Begin niet zonder een plan

Het gebruik van camera's vergt veel tijd en personeel. De plaatsing van een camera neemt al snel enkele uren in beslag en ook het bekijken van de beelden is tijdsintensief. De kosten zijn navenant. Een basiswerking cameratoezicht vereist ongeveer 20.000 euro op jaarbasis. Je kunt dus maar beter goed nadenken en plannen – vooral wie wat doet – voordat je een camera aankoopt.

Denk ook na over de technische vereisten van de camera. Investeer in camera's die niet alleen overdag maar ook 's nachts en bij regenweer herkenbare beelden opleveren. Heeft je camera maar een beperkte autonomie, dan slorpt hij nog meer arbeidstijd op, investeer dus in een camera met voldoende batterijcapaciteit of mogelijkheid tot aansluiting op het elektriciteitsnet.

DANIEL GEERLEYS

Een basiswerking cameratoezicht kost ongeveer 20.000 euro op jaarbasis. Je kunt dus maar beter goed nadenken en plannen – vooral wie wat doet – voordat je een camera aankoopt.

Samenwerking tussen gemeente en politie

Cameratoezicht vereist duidelijke afspraken tussen gemeente en politie. Het is immers zonde dat de gemeente in cameratoezicht investeert, als de politie de werklust van de identificatie niet aankan. Die werkafspraken kun je eventueel formaliseren in een samenwerkingsprotocol, waarbij zowel de gemeente als de politie een vaste contactpersoon aanduidt voor de opvolging van de afspraken.

Hoogste rendement bij glas- en textielcontainers

Bij de onderzochte projecten waren er beduidend meer betrappingen per week op afvalverzamelplaatsen zoals glas- en textielcontainers dan op andere locaties waar

camera's werden ingezet. Ook het percentage mogelijke identificaties is bij betrapting aan afvalverzamelplaatsen groter dan op andere locaties. Om het rendement te verhogen is het dus aan te raden camera's vooral in te zetten op locaties waar de pak kans het grootst is.

Vergeet niet te communiceren

De communicatie over het gebruik van camera's in de gemeente is minstens even belangrijk als het gebruik van de camera zelf, zo blijkt uit de onderzochte projecten. Communiceren over de aanwezigheid van camera's levert op het volledige grondgebied van de gemeente vanzelf al minder sluikestort op. En dat is uiteindelijk de bedoeling.

Gerichte communicatie, bijvoorbeeld op of in de buurt van een glas- en textielcontainer, kun je combineren met algemene communicatie over uitgeschreven boetes. Dat laatste is van het grootste belang, want je moet als lokaal bestuur ook tonen dat je effectief sanctioneert.

Geen garantie op boetes

In het geheel van onderzochte projecten krijgt maar 34% van de met een camera betrapte sluikestorters effectief een boete. Dat ligt aan verschillende factoren in het handhavingsproces. Slechts 72% van de betrapte personen is identificeerbaar. Immers, de beeldkwaliteit is niet altijd optimaal of het gezicht van de dader is soms gewoon niet zichtbaar. Maar ook de identificeerbare betrappingen leiden niet noodzakelijk tot effectieve identificatie. Dat heeft onder andere te maken met de tijd die je kunt of wilt steken in identificatie. Een effectieve inzet van camera's heeft daarom alle belang bij goede afspraken en samenwerking. ■

PIET COOPMAN IS VVSG-STAFMEDEWERKER AFVALBELEID

Voor de volledige onderzoeksresultaten: www.mooimakers.be.

Oproep tot 15 september

Coachingstrajecten voor efficiënt zwerfvuil- en sluikestortbeleid

Vlaanderen Mooi doet een nieuwe oproep voor gemeenten of intercommunales die willen deelnemen aan een van de twintig coachingstrajecten om met een zwerfvuil- en sluikestortbeleid te beginnen..

Het coachingtraject duurt drie jaar duurt en introduceert enkele beproefde maatregelen rond zwerfvuil en sluikestorten, zoals een vuilnisbakkenplan.

Vlaanderen Mooi voorziet in de nodige financiële middelen om nieuwe projecten, extra inspanningen en een deel van de bijkomende personeelskosten op te vangen.

Daarnaast kan het lokaal bestuur ook eigen thema's naar voren schuiven die deel uitmaken van het coachingtraject. Let wel, er moet ook hiervoor in voldoende personeelscapaciteit worden voorzien.

mooimakers.be/coachingtrajecten

Het verhaal van Noblito begon voor Patrick Dillen bij zijn vroegere buurvrouw en zijn eigen moeder. ‘Mijn buurvrouw van 98 woont al enkele jaren in een woon-zorgcentrum. Ze wordt er goed verzorgd. Net zoals toen ze nog thuis woonde, probeer ik haar regelmatig te bezoeken. Even een kopje koffie drinken, soep brengen, een korte babbel met haar doen, het doet ook mij deugd. In het dorp was ze een graag geziene persoon. Iedereen kende haar en zij kende iedereen. Het eerste jaar van haar verblijf in het woon-zorgcentrum kreeg ze veel bezoek, maar nu, enkele jaren later, zijn alleen haar familie en wat enkelingen overgebleven. De mensen zijn haar een beetje vergeten. “Patrick, ik zou zo graag meer bezoek krijgen,” zegt ze dan, terwijl ze een traantje wegpinkt. Mijn eigen moeder, ondertussen ook 92 jaar, heeft zeven kinderen, maar ik hoor het haar dikwijls zeggen: “De voorbije week heb ik er geen enkele van gezien.”’

Als informaticus bij de Cronos Groep in Kontich begon Patrick Dillen in september 2016 aan de banaba-opleiding Ouderencoaching. Met de opmerkingen van zijn moeder en buurvrouw in het achterhoofd, dacht hij na over hoe hij als informaticus kon helpen om ouderen meer bezoek te laten krijgen, om niet vergeten te raken. Zo ontstond en rijpte het idee om de vzw Noblito op te richten.

noblito

Noblito, I care

Verbinding is een remedie tegen eenzaamheid. Mensen zijn hierbij belangrijk, maar toch kun je nieuwe technologie aanwenden om het iedereen gemakkelijker te maken die verbinding tot stand te brengen. Zo dient het digitale platform Noblito als sociaal netwerk, waardoor kwetsbare senioren betekenisvolle contacten kunnen onderhouden en ze meer betrokken kunnen worden bij activiteiten.

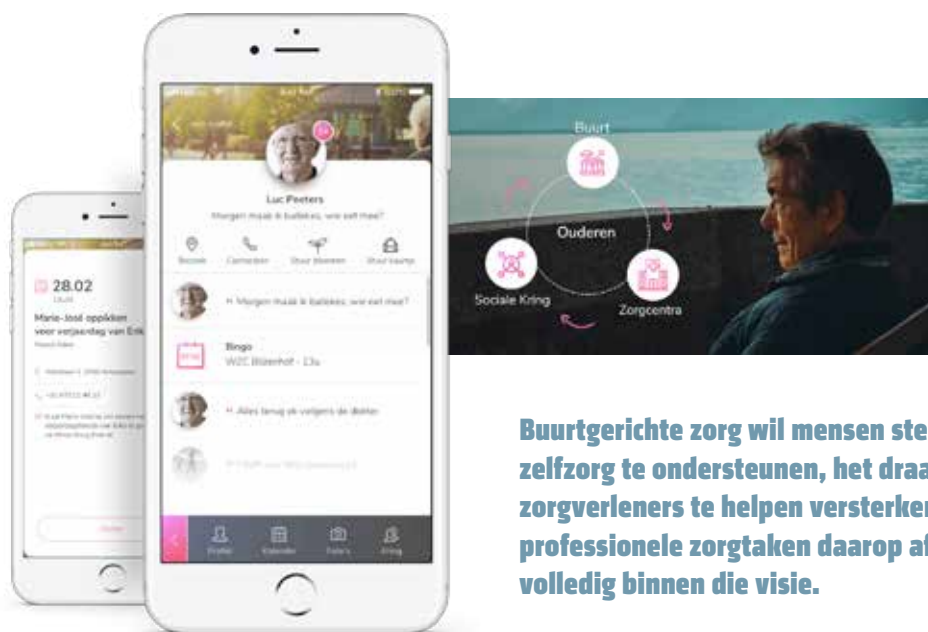
In onze snelle en drukke maatschappij staat vooral het ik centraal. Op Facebook krijg je de ene post na de andere, belangrijk is hoeveel Facebookvrienden je hebt. Bij Instagram telt dan weer het aantal volgers. Bij het digitale platform Noblito telt het aantal betekenisvolle contacten en sta jij zelf niet centraal, maar een kwetsbare persoon. Wat telt zijn vrienden waar je daadwerkelijk terecht kunt voor een gesprek. Bij Facebook geldt ‘I like’, bij Noblito geldt ‘I care’. Het centrale thema van Noblito is verbinding als middel tegen eenzaamheid. Zich verbonden voelen is een van de belangrijkste behoeften van ieder van ons. We zoeken naar verbinding met betekenisvolle anderen, met de buurt of omgeving waarin we wonen en ook met de bredere samenleving. Bij het ouder worden kunnen we deze verbinding verliezen, vooral als de partner of andere dierbaren wegvallen, doordat we geconfronteerd worden met gezondheidsproblemen en verminderde mobiliteit. Gebrek aan voldoende contacten of aan intimiteit vergroot de kans op sociale of emotionele eenzaamheid bij ouderen. Door het sociale netwerk te verbreden en

Noblito wil mensen op een slimme manier motiveren om af en toe contact op te nemen met ouderen die ze misschien wel dreigen te vergeten.

te versterken blijven ouderen zich deel van de maatschappij voelen. Dankzij Noblito kunnen zij zelf, maar ook hun sociale omgeving, die verbondenheid behouden. Daar wordt iedereen beter van. Gebrek aan verbondenheid, zich eenzaam voelen, is voor velen een realiteit, maar ervoor uitkomen blijft een taboe. Noblito wil dit helpen doorbreken en mensen zich ervan bewust maken dat iedereen verbondenheid nodig heeft.

Sociaal netwerk

Vzw Noblito vormt met Zorgbedrijf Antwerpen en de gemeente Olen als ervaringsdeskundige leden een digitaal platform, waardoor betekenisvolle contacten van kwetsbare senioren onderhouden kunnen worden en waardoor dezen meer betrokken kunnen worden bij activiteiten die hun leven betekenis geven. Noblito is zowel geschikt voor ouderen thuis als voor ouderen in een woon-zorgcentrum. Want als mensen ouder worden en minder mobiel zijn, verminderen hun soci-

Buurtgerichte zorg wil mensen sterker maken door hen in hun zelfzorg te ondersteunen, het draagvlak van de informele zorgverleners te helpen versterken en de organisatie van de professionele zorgtaken daarop af te stemmen. Noblito past volledig binnen die visie.

ale contacten. Dat is het geval als ze thuis wonen, maar zeker als ze verhuizen naar een woon-zorgcentrum: daar verdampst meteen hun vroegere sociale kring. Die sociale kring bestaat uit verschillende cirkels: naaste en verre familieleden, vrienden, kennissen, burens en dorpsgenoten. Als ze al op de hoogte zijn van de gewijzigde woonsituatie, dan brengen ze een bezoekje, één keer zeker, maar nogal snel neemt de frequentie van de bezoeken af. Noblito wil die goede mensen op een slimme manier motiveren om af en toe contact op te nemen met ouderen die ze misschien wel dreigen te vergeten. Bovendien kunnen ze foto's van hun bezoek op het Noblito-platform zetten, wat anderen stimuleert om zelf ook nog eens een bezoekje te brengen of een telefoontje te plegen. Het Kleine Helpen helpt! Behalve een fotoalbum is er ook een handige agenda beschikbaar. Bezoekers kunnen hierin een vrij moment uitkiezen buiten een gepland doktersbezoek of een verjaardagsfeestje. Zo vermijd je dat als mensen toch eens op bezoek gaan, ze voor een gesloten deur staan of ongelegen komen. Het bezoek kan hierdoor ook meer gespreid worden.

Dankzij Noblito worden foto's en verhalen bewaard in een centraal fotoalbum van die ene belangrijke persoon. De formule is niet zo vergankelijk als bij WhatsApp. De ouderen hoeven niet digitaal vaardig te zijn. De personen uit de omgeving van de ouderen kunnen de foto's en hun verhalen tonen en vertellen. Op deze manier heb je altijd iets om samen over te praten.

Testfase

Dankzij een impulssubsidie vanuit Provincie Antwerpen en een samenwerkingsverband tussen vzw Noblito, lokaal bestuur Olen, zorgproeftuin LiCalab en woon-zorgcentra Zilverlinde en De Notelaar wordt momenteel een proefversie uitgetest in de gemeente Olen met enkele ouderen, hun mantelzorgers, buddy's en vijf vrijwilligers. Tijdens een eerste gebruikersevaluatie waren er kritische opmerkingen, maar zeker ook positieve boodschappen. Die feedback is van belang voor verdere ontwikkelingen. Zorgproeftuin LiCalab ondersteunt het proces om de eindgebruiker inten-

sief te betrekken, en om de gebruiksvriendelijkheid en het effect te evalueren. Resultaten worden gevalideerd op basis van een uitgebreid gebruikersonderzoek bij het verzorgend personeel, de residenten en de mantelzorgers bij de twee woon-zorgcentra. Ook thuiswonende senioren en hun mantelzorgers worden geraadpleegd. Zo kan Noblito uitgroeien tot een volwaardig sociaal netwerkplatform. Als een van de testers merkt Leo nu al resultaat: 'Ik kom nu veel meer buiten en zo heb ik Flor leren kennen, een nieuwe vriend.' Ook voor de verzorgenden biedt Noblito voordelen. Zo zegt Kathleen, zorgcoördinator in het woon-zorgcentrum: 'Ik ben nu beter op de hoogte van wat er allemaal met en voor de ouderen in het woon-zorgcentrum gebeurt.'

Buurtgerichte zorg

De gemeente Olen wil zorginnovatie ondersteunen en stimuleren om tot betere dienstverlening aan de inwoners te komen en een antwoord te bieden op de uitdagingen van vergrijzing. De ambitie van dit lokale bestuur is mensen een zorgcontinuüm te geven. Hiervoor organiseert Olen een eigen aanbod, maar kiest het ook voor netwerkvorming en samenwerkingsverbanden. Voor Olen is buurtgerichte zorg de manier om vereenzaming te bestrijden. Buurtgerichte zorg wil mensen sterker maken in hun eigen leefomgeving door hen in hun zelfzorg te ondersteunen, het draagvlak van de informele zorgverleners te helpen versterken en de organisatie van de professionele zorgtaken daarop af te stemmen. Noblito past volledig binnen de visie van buurtgerichte zorg.

Noblito wil mensen uit de omgeving van ouderen ook informeren, tips en advies geven over zorg en mogelijkheden om beter contact op te nemen met ouderen. Het wil hen aanzetten om de ouderen meer te betrekken bij het dagelijks leven en bij buurtactiviteiten. Noblito wil mensen aantonen dat woon-zorgcentra niet zomaar plaatsen zijn waar zorg geboden wordt, maar plaatsen waar mensen wonen die meetellen en deel uitmaken van de samenleving. ■

PATRICK DILLEN IS INITIATIEFNEMER VAN NOBLITO VZW

DOKano Gent

SDG-pralines voor de duurzame helden

Sticker 'Ik ben een duurzame held!'

De SDG-vlag wordt gehesen in Aalst.

Infokaartjes op groeipapier

Gemeenten duurzaam dankzij hun helden

Van 18 tot 25 september organiseert de VVSG voor de tweede keer de Week van de Duurzame Gemeente. Deelnemende steden en gemeenten zetten een week lang de duurzameontwikkelingsdoelstellingen en hun eigen duurzame helden in de kijker.

In elke gemeente zijn er zoveel helden als er burgers, scholen, bedrijven of verenigingen zijn die dagelijks bijdragen aan één of meer duurzameontwikkelingsdoelstellingen of SDG's (naar de Engelse term sustainable development goals) en die je dus als de lokale gezichten ervan kunt beschouwen. Zoals je op www.duurzamegemeente.be leest, waren dat vorig jaar zowel individuen zoals de Balense Aline Sponholz die haar dorpsgenoten advies geeft over eetbaar en biodivers groen, als bedrijven zoals het Tiense Critique Belge dat het mentale welzijn van zijn werknemers hoog in het vaandel draagt, maar ook organisaties zoals DOKano in Gent dat gratis kanotochtjes aanbiedt in ruil voor een emmertje vuilnis uit het water.

Deelnemers aan de campagne krijgen van de VVSG gratis – en duurzaam! – campagnemateriaal toegestuurd om zowel de zeventien doelstellingen als de duurzame helden veel zichtbaarheid te geven in de gemeente: mastvlag, raamstickers, pins, de affiches, infokaartjes en enkele digitale ontwerpen voor bijvoorbeeld banners. De campagne zal bovendien niet enkel zichtbaarheid krijgen op de campagnewebsite en op de socialemediakanalen van de VVSG, ze past ook in de globale Act4SDGS-campagne van de Verenigde Naties en valt dit jaar samen met een internationale top voor regeringsleiders in New York, waardoor er ook op nationaal niveau aandacht zal zijn voor het thema.

Nieuw beleidsplan, extra kans voor duurzaamheid

In Haacht eindigde het engagement voor de zeventien duurzameontwikkelingsdoelstellingen vorig jaar niet toen oktober aanbrak. 'Integendeel, na de campagneweek begon het pas goed,' zegt gemeentelijk beleidscoördinator Lies Op de Beeck. 'De deelname aan de campagne heeft in Haacht zaadjes op beleidsniveau geplant. Daardoor hebben we bij de opmaak van onze omgevingsanalyse voor alle beleidsdomeinen een verband gelegd met een duurzameontwikkelingsdoelstelling. Ook bij de opmaak van het meerjarenplan maken we deze oefening nu. We toetsen elke geplande actie af aan de doelstellingen.'

Omdat alle Vlaamse gemeenten op dit moment hun nieuwe meerjarenplannen opstellen, is deze editie het aangewezen moment om de zeventien duurzameontwikkelingsdoelstellingen ingang te doen vinden in het langetermijnbeleid van de deelnemende gemeenten. Hiervoor komen we graag zelf ter plaatse meedenken over hoe de doelstellingen in de gemeente en in de gemeentelijke beleidsplannen kunnen worden geïntegreerd. ■

HELEEN VOETEN IS VVSG-STAFMEDEWERKER INTERNATIONAAL BELEID | BEELD GF

Inschrijven voor de campagne kan nog tot 10 juli op www.duurzamegemeente.be. Een uitgebreide campagnehandleiding vind je op dezelfde website.

Duurzame helden en gemeenteraadsleden in Kortrijk

SDG-infostand in Sint-Niklaas

In Nijlen werden de duurzame helden gehuldigd op het gemeentehuis.

SDG-flashmob in Tienen

Lokaal bestuur in Oostkamp

De duurzame helden van Malle

De Sint-Truiense helden

SDG-verjaardagstaart in Evergem

In 2015 keurden de Verenigde Naties de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling goed met zeventien doelstellingen die lokaal een vertaling kunnen krijgen. Deze agenda formuleert heldere doelstellingen over drinkwatervoorziening en sanering van afvalwater. Evengoed kunnen water- en natuurbeleid onze leefomgeving weerbaar maken tegen extreme weersomstandigheden zoals wateroverlast, hitte en droogte.

CHRISTOPHE CLAEYS IS VVSG-STAFMEDEWERKER WATERBELEID

Water maakt leven

DANIEL LEEFFLAERTS

Voor alle gemeenten, al of niet in samenwerking met een rioolbeheerder, is het beheer van hun rioolstelsel een stevige opdracht met rechtstreekse invloed op de waterkwaliteit. De Europese Kaderrichtlijn Water vraagt een goede toestand van de watersystemen tegen 2027. Momenteel bereikt nog geen enkel waterlichaam in Vlaanderen zo'n goede toestand. Ook andere sectoren zoals landbouw, industrie, mobiliteit of ruimtegebruik zetten de watersystemen onder druk. 'Toegang tot water en sanitair voor iedereen en duurzaam watergebruik' vraagt heel specifiek tegen 2030 'het aandeel van onbehandeld afvalwater te halveren'. In overleg met de gemeenten legt de Vlaamse Milieumaatschappij concrete doelstellingen voor het rioolbeleid vast in gebiedsdekkende uitvoeringsplannen (GUP's). Een stad als Aalst investeert al jaren in haar rioleringen, hierdoor bedraagt de rioleringsgraad er 98,37%.

Lokale ingrepen met mondiale reflex

Door de klimaatverandering kletteren er in de zomer korte maar zeer hevige buien. Dat leidt tot lokale wateroverlast vanuit de kleinere waterafvoersystemen. Net die systemen die de gemeenten en rioolbeheerders beheren. Oplossingen zitten in minder afvoer door ontharding en in bovengrondse berging van water in groene zones die in droge periodes een ander ruimtegebruik kunnen hebben. Assen van water en natuur tot in de kernen van stad en dorp bieden in een prettige leefomgeving ook verkoeling bij hitte. De gemeente Merelbeke werkt aan een groenbelevingsplan in de wijken. Zo bekijkt ze samen met haar inwoners hoe de sterk verharde tuinwijk Jan Verhaegenlaan onthard kan worden met aanleg van substantiële groenzones. Merelbeke zet ook in op herbebossing en wil met een regionaal bosproject door actief grondaankoopbeleid en herbebossing bijdragen aan de verbinding tussen de Maakemse bossen en het Aelmoeseneibos. Streekgenoten zoals Lierde, Zottegem en Lede vinden elkaar in Klimaatgezond Zuid-Oost-Vlaanderen, een samenwerkingsproject van gemeenten, streekontwikkelingsintercommunale SOLVA en de provincie Oost-Vlaanderen. Zij willen groen-blauwe netwerken op het publieke domein en in de open ruimte creëren die extra waterberging mogelijk maken, maar ook bijdragen tot verkoeling bij hitte, natuurbeleving, zachte recreatie en verhoogde leefbaarheid.

Van groen-blauw ruimtegebruik, over rioleringen aanleggen of het zoeken naar nieuwe manieren om water drinkbaar te maken, het zijn zeer duurzame taken van het lokale bestuur.

STEFAN DE WICKEBE

CF

Bufferen tegen droogte en wateroverlast

De klimaatscenario's voorspellen dat de frequentie van droogtes zoals we er in 1976 en 2018 meemaakten, zal toenemen naar elke vier jaar. Ondertussen volgden er twee heel droge zomerperiodes kort op elkaar. De CIW (Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid) richtte de droogtecommissie op om droogte-indicatoren op de voet te volgen en om de kennis over droogte te bundelen en te ontwikkelen.

Ook gemeenten nemen maatregelen. Roeselare maakt een droogteplan en onderzoekt hoe bufferbekkens kunnen functioneren om wateroverlast en droogte op te vangen. De stad Leuven werkt een hitte- en droogteplan uit op stadsniveau. De stad Antwerpen maakte een hittestudie. Met de hittekaart kan ze gericht maatregelen nemen, zoals de inrichting van water en natuur, waardoor ze de temperatuur in de zomer onder controle houdt. De stadsontwerpers kunnen daarmee aan de slag in hun planningsprocessen en ontwerpen.

Iedereen zuiver drinkwater

De zesde duurzameontwikkelingsdoelstelling streeft tegen 2030 naar universele en gelijke toegang tot veilig en betaalbaar drinkwater voor iedereen. Het is de bedoeling dat alle sectoren water tegen dan veel efficiënter verbruiken, dat het duurzaam wordt gewonnen en dat de toegang tot zoetwater wordt gegarandeerd, waardoor waterschaarste en het aantal mensen dat daar last van heeft, aanzienlijk verminderen. Intergemeentelijke drinkwatermaatschappijen en een Vlaams overheidsbedrijf verzorgen de drinkwatervoorziening in Vlaanderen. De aansluitingsgraad voor huishoudens ligt tegen de 100%. IWVA, een intergemeentelijke waterintercommunale met zes gemeenten (Alveringem, De Panne, Diksmuide, Koksijde, Nieuwpoort en Veurne) sluit lokaal de waterkringloop. IWVA zuivert het effluent van een rioolwaterzuiveringsinstallatie tot een voldoende niveau om het weer in de duinen te injecteren. Zo worden de watervoorraden om drinkwater te produceren voortdurend aangevuld en ontstaat een circulaire drinkwaterproductie. De duinen rondom de onttrekkingsgebieden van het drinkwater worden beheerd als natuurgebied met een zachte vorm van recreatie. ■

Hulste draagt zorg voor tachtigplussers

Tachtigplussers willen zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Dat kan in de Harelbeekse deelgemeente Hulste sinds het project *Hulste (be)ZORG(d)T*. Tijdens het projectjaar 2016 werd naar de behoeften van de ouderen gepeild en uitgezocht wat vrijwilligers voor de buurt konden betekenen. Tegelijk kreeg het Dorpshuis een opkikker.

Het project *Hulste (be)ZORG(d)T* liep in 2016 met subsidies van de provincie West-Vlaanderen en in december dat jaar volgde de apotheose, maar de gevolgen blijven tastbaar. Elke maand organiseert het Dorpshuis van Hulste een ontmoetingsmoment voor de tachtigplussers: nieuwjaarsfeest, vette dinsdag, ijsalon of koffieklets, ziddansen of film, kortom, voor elk wat wils. Wie er niet op eigen houtje geraakt, wordt thuis opgehaald.

Behoeften en talenten peilen

Alles begon met het in kaart brengen van de vragen, behoeften en talenten van de tachtigplussers zelf. Die kregen tegelijk informatie over het dienstverleningsaanbod van de bestaande organisaties. Dat hielp hen om zo lang mogelijk op een prettige manier thuis te blijven wonen en hun sociale netwerk in Hulste te versterken, en het stimuleerde ook burenhulp en informele zorg. Daarom werd bij de start van het project bij

buurtbewoners, zorgverleners en lokale verenigingen afgetoetst wat zij konden betekenen voor het project en voor de thuiswonende tachtigplussers.

Vervolgens kregen de 177 tachtigplussers van Hulste tussen januari en mei 2016 een vrijwilliger op bezoek. Die nam de tijd voor een gezellige babbel. De tachtigplussers bezorgden hun bezoeker telkens een warm onthaal. In het boekje *Wegwijs in de thuiszorg* konden de ouderen de informatie over alle thuiszorgmogelijkheden nalezen en in *De Paretgazette* vonden ze alle activiteiten van het Dorpshuis. Daarnaast vulde iedere tachtigplusser een vragenlijst in die niet alleen peilde naar behoeften, vragen en talenten, maar ook hun globale, fysieke, sociale, psychische en omgevingskwetsbaarheid in kaart bracht. Uit de resultaten bleek dat veel tachtigplussers verhoogd kwetsbaar waren op fysiek, psychisch of sociaal vlak.

Vrijwilligers gaan bij de tachtigplussers op bezoek, de koffiekar komt naar de wijk en in het Dorpshuis zijn er opnieuw heel verschillende activiteiten. Zo kunnen inwoners in Hulste langer thuis blijven wonen.

Plezierig vervolg

In 2017 werd het project Hulste (be) ZORG(d)t een onderdeel van de werking van het Dorpshuis. Sindsdien krijgt elke tachtigplusser een huisbezoek van een vrijwilliger, is er maandelijks een ontmoetingsmoment met een gezondheidsconsultatie, zijn er sessies zitdansen en trekt het Dorpshuis in de zomer met de bakfiets rond voor *Kaffieplezier ip 't plankier*. Deze actie is een vervolg op Hulste (be) ZORG(d)T. Vrijwilligers pimpten een bakfiets en hielden vier zomernamiddagen in Hulste halt om de buurt samen te brengen voor een gezellige babbel bij koffie en thee. In 2017 deden ze dit acht keer en in 2018 zeven. Met succes, op de laatste twee edities waren respectievelijk 67 en 80 bezoekers. Er komen dus almaar meer mensen mee 'kaffieplezier'. Dat heeft ook positieve gevolgen voor de werking van het Dorpshuis, en daarom heeft het initiatief dit jaar aan het Dorpshuis zelf plaats. Zo kunnen de bezoekers van Kaffieplezier kennismaken met het Dorpshuis en zijn medewerkers en vrijwilligers. Tezeldertijd vindt het Dorpshuis op deze manier buurtbewoners die de 'ogen en oren' kunnen zijn om nog sneller signalen op te vangen als ouderen met vragen zitten betreffende thuis- en andere zorg of als ze moeilijkheden ondervinden om zelfstandig thuis te blijven wonen. Tot slot wil het Dorpshuis ook de 'ouderwetse' burenhulp stimuleren en eventueel helpen organiseren. ■

SOFIE VERMEERSCH IS VVSG-STAFMEDEWERKER NETWERK THUISZORG

dagmar.vereecke@zbbarelbeke.be, T 056 -73 52 70

Intussen werden alle tachtigplussers al persoonlijk uitgenodigd op de maandelijkse ontmoetingsmomenten in het Dorpshuis, waar ze op een spontane manier hun sociale netwerk met de buurt konden herstellen of versterken.

Volk in het Dorpshuis

Na het projectjaar Hulste (be)ZORG(d)T bleek de wisselwerking met het Dorpshuis treffend. De vertrouwde relatie met het Dorpshuis vormde een noodzakelijke basis om van Hulste (be)ZORG(d)T een succes te maken. Omgekeerd gaf Hulste (be)ZORG(d)T de dagelijkse werking van het Dorpshuis een enorme opkikker. Zo bereikte het Dorpshuis opeens mensen die het tevoren nog niet bereikte, wat veel mogelijkheden voor de toekomst biedt. Het project bracht ook veel teweeg bij de tachtigplussers. Ze lieten de centrumleider en de projectverantwoordelijke regelmatig weten hoe mooi en waardevol wat het Dorpshuis voor hen

doet is. Een deelnemer zei dat de bijeenkomsten haar opnieuw de nodige *courage* gaven om dingen te doen, een andere voelde zich herboren. Bovendien werden oude vriendschappen opgefrist en vonden nieuwe ontmoetingen plaats.

Vrijwilligers zijn onmisbaar om een dergelijk project uit te werken. Het enthousiasme van de vele mensen die in het project geloofden en er zich met hart en ziel voor wilden inzetten, werkte aanstekelijk. Daardoor stond Hulste (be)ZORG(d)T meteen op de rails en gaandeweg wilden nog meer mensen, met een zeer positieve ingesteldheid, de handen uit de mouwen steken. Bovendien werkt het project ook positief op de vrijwilligers. Mensen die zich oorspronkelijk geëngageerd hebben voor Hulste (be) ZORG(d)t, hebben zo de werking van het Dorpshuis leren kennen en helpen regelmatig mee bij andere activiteiten.

Zelf je spel kiezen

In het initiatief buitenschoolse kinderopvang Kamp Kwadraat in Overijse staan participatie en buitenspel centraal. De kinderbegeleiders (kapiteins) prikkelen de kinderen met een gevarieerd aanbod, de kinderen beslissen zelf hoe ze hun vrije tijd invullen. Kinderen verzinnen mee nieuwe activiteiten en denken en werken mee aan de inrichting van hun clublokaal.

Toen IBO Overijse drie jaar geleden van start ging, begonnen de kinderbegeleiders enthousiast activiteiten uit te werken zoals ze zelf in de jeugdbeweging gewend waren. Maar daar hielden de kinderen niet van. Zij hadden een andere mentaliteit en vonden dat ze op de schoolbanken al genoeg op sleeptouw werden genomen. De monitoren beseften dat ze de al te rigide spelregels en uitgekiende voorbereidingen moesten inruilen voor een veel subtieler arsenaal aan spelprikkelers. De kinderbegeleiders staken de koppen bijeen, volgden een leertraject over 'open spelaanbod' bij de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk in samenwerking met het VVSG-Steunpunt Kinderopvang en dachten goed na over welbevinden, pestpreventie en inclusie, want ook kinderen met een specifieke zorgbehoefte zijn welkom op Kamp Kwadraat. Eenmaal de nodige kennis via brainstormsessies, theorie en ook kinderbevragingen vergaard, dokterden de begeleiders uiteindelijk een nieuwe visie uit. Ze wilden de nadruk leggen op 'vrij' in vrijetijdsbesteding, want Kamp Kwadraat is geen school, muzieklus of sportclub. Een van de nieuwigheden vormen de negen thematische speeldozen. Flexibel, want mobiel (opbergdozen met clips), makkelijk stapelbaar en bovendien gevuld met spelmateriaal dat zowel binnen als buiten dienst kan

doen. De thema's zoals dokter/verplegende, circus, chill & relax of natuur & wetenschap werden in samenspraak met de kinderen gekozen en dekken een zo divers mogelijk interesseveld. Aan de hand van de hop-up-spelelementen tover je zo elke ruimte in een mum van tijd om tot een uitdagende speelplek. De dozen bevatten ook een inspiratiemapje met spelideeën waarmee ze individueel, in groep en – als zij dat willen – met een spelbegeleider aan de slag kunnen gaan. Iedere woensdagnamiddag worden er twee of drie dozen uitgestald. De ene week kiest het jonge grut zijn favoriete speeldoos. De andere week is het de speelkapitein – de begeleider die die week verantwoordelijk is voor de speeldoos – die een al te lang verwaarloosde doos aanprijst. De kinderen beslissen zelf of, wanneer en hoe lang ze meedoen. De nadruk ligt hierbij ook op inspraak en verantwoordelijkheidszin. Leen je een speeldoos uit, dan is het jouw verantwoordelijkheid ze volledig terug te brengen. Op basis van de inhoudstabel, foto's en labels is dat ook niet zo'n lastige klus voor de kinderen. Als er iets ontbreekt of stuk is gegaan, melden ze dat aan de speelkapitein. Deze laatste is echter ook een al oor voor nieuwe spelideeën en aankoopssuggesties. Kapot speelgoed wordt door duurzamer materiaal vervangen. Onpopulaire speeldoosjes kunnen binnen de kortste keren een grondige

herziening ondergaan. De kinderen beslissen welke sancties er staan op het niet naleven van de afspraken en of deze doeltreffend zijn. Kortom, dit is een dynamisch proces dat zowel monitors als begeleiders scherp houdt. IBO Overijse betreft de kinderen bij de werking en de vernieuwing. De kinderen beslissen mee over hoe, wat en waarom, ze evalueren de nieuwe werking constant en sturen bij waar nodig. Een van de nieuwigheden is ook een clubraad die maandelijks samenkomt in het clubhuis voor de oudere kinderen vanaf het vierde leerjaar. Hier kunnen de jongeren hun verzuchtingen aan elkaar en aan een van de begeleiders kwijt. Die begeleider koppelt dan weer naar de andere begeleiders en de coördinator terug. Dit leidt regelmatig tot geanimeerde debatten over wat wel en niet kan. In elk geval dwingt het de begeleiders af en toe buiten de kaders te denken. De inspraak wordt trouwens serieus genomen. Het clubhuis is ondertussen gezelliger ingericht. De kinderen hebben kussens beschilderd en een gigantische muurtekening gemaakt. Het alziend oog van volwassenen blijft hier tot een minimum beperkt. Maar zoals Spiderman al wist: 'With great power, comes great responsibility!' De jongeren houden zowel hun plek als hun eigen gedrag netjes. ■

LEEN WALRAVENS IS VVSG-STAFMEDEWERKER BUITENSCHOOLE KINDEROPVANG

Eef Hostyn, IBO-verantwoordelijke, 0496-64 22 12

Deel mooie voorbeelden of sterke praktijken met **#LokaalDNA**

PURO[®]

Fairtrade Coffee
saving the rainforest

WORLD LAND TRUST

PEOPLE

PLANET

Met elk pakje Puro koffie bescherm je een bedreigd stuk van het regenwoud!

PLEASURE

Ontdek hoe jij het verschil maakt op www.puroimpact.com - 0800 44 0 88

WIE
Fie Velghe

WAT
Verantwoordelijk voor de West-Vlaamse werking van Refu Interim, een sociale organisatie die nieuwkomers aan vrijwilligerswerk helpt. In Oostende en Kortrijk. De steden, de provincie en de Vlaamse overheid ondersteunen financieel.

HOE
Brengt nieuwkomers die dat willen, in contact met lokale sociale en culturele organisaties die vrijwilligerswerk aanbieden, en koppelt de talenten van vrijwilligers zo goed mogelijk aan vrijwilligerstaken. Dat haalt nieuwkomers uit hun isolement, helpt hen ook professioneel vooruit en draagt bij aan lokale integratie.

HOEVEEL
Refu Interim bestaat drie jaar, heeft een vaste ploeg van drie medewerkers en is actief in zes Oost- en West-Vlaamse steden. In Kortrijk startte de organisatie dit jaar met zeventig vrijwilligers, in Oostende schreven sinds 2018 al 120 nieuwkomers zich in. www.refuinterim.be

Op de Sinksenfeesten in Kortrijk

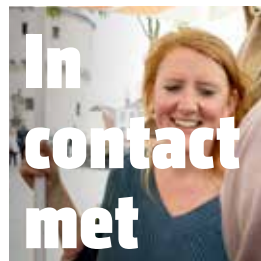
Refu Interim is geen normaal uitzendkantoor, wel een sociale organisatie die vrijwilligerswerk zoekt voor mensen die nieuw zijn in België. Fie Velghe bouwt de werking in Oostende en Kortrijk uit. Vandaag begeleidt ze activiteiten in Kortrijk.

‘We werken als brug of *matchmaker* tussen mensen die vrijwilligerswerk willen doen, en organisaties die naar vrijwilligers op zoek zijn,’ schetst Fie Velghe. ‘Van vrijwilligers willen we weten wie ze zijn, wat ze kunnen, waar ze blij van worden, wat ze in de toekomst willen doen. Van de organisaties horen we dan weer graag welke taken ze aanbieden, en waarom ze met onze vrijwilligers willen samenwerken. Zo zoeken flink wat organisaties naar manieren om hun vrijwilligersbestand diverser te maken. Met ons kunnen ze daarvoor samenwerken.’

Refu Interim ontstond in Gent in 2016. Het kleine maar zeer gemotiveerde team breidde ondertussen zijn activiteit uit naar Sint-

Niklaas, Lokeren, Oostende en – sinds dit jaar – Kortrijk. Hoewel de klemtoon ligt op cultuur- en vrijetijdsgebonden activiteiten in de steden, komt alle sociaal en cultureel vrijwilligerswerk in aanmerking. De lokale besturen zijn belangrijke partners voor de organisatie: ze ondersteunen de werking financieel maar zorgen ook voor waardevolle contacten. ‘Maatschappelijk werkers en medewerkers van de lokale opvanginitiatieven zijn nuttige aanspreekpunten, omdat ze vaak signalen opvangen van mensen met een migratieachtergrond die vrijwilligerswerk willen doen,’ zegt Fie Velghe. ‘Ook via de activeringsdienst van het OCMW krijgen we soms vragen, bijvoorbeeld als iemand in afwachting van zogenaamde Artikel 60-te-

Bezig zijn biedt perspectief

STEFAN DE WICKERE

werkstelling nog aan de slag wil als vrijwilliger. Daarnaast zoeken we zelf kandidaat-vrijwilligers op die plaatsen waar nieuwkomers doorgaans terechtkomen als ze pas in het land zijn: de lessen Nederlands, de inburgeringscursus, bij bepaalde organisaties die nauw contact hebben met nieuwkomers. Met veel stadsdiensten kunnen we samenwerken om vrijwilligers in te zetten. In de jeugd- en sportdiensten zijn er bijvoorbeeld actief. Met wat we doen, sluiten we aan bij wat het beleid aanbeveelt op het gebied van integratie. En ons werk draagt natuurlijk ook bij aan cultuurparticipatie. Vrijwilligers naast en op de podia zijn een dankbare versterking voor cultuurcentra, theaterhuizen, bij evenementen en festivals.'

De werkingscijfers zijn veelzeggend. In Kortrijk schreef Refu Interim al ruim zeventig mensen in, waarvan 54 op de eerste jaarlijkse startdag eind maart. In Oostende werd de bestaande reserve van veertig vrijwilligers dit jaar uitgebreid met tachtig kandidaten. 'Het

bewijst dat mensen enthousiast zijn en dat we een lacune ingevuld hebben. Vrijwilligerswerk lenigt belangrijke behoeften bij nieuwkomers in hun vaak nog onduidelijke situatie: een duidelijke taak uitoefenen en actief participeren. Bij het eerste kennismakingsgesprek hoor je heel dikwijls dezelfde sociale en professionele motivaties: de nieuwe vrijwilligers willen mensen leren kennen, hun netwerk uitbreiden, maar ook bezig zijn en ervaring opdoen; dat staat altijd interessant op je cv. Tegelijk vinden ze vrijwilligerswerk een nuttige en aangename manier om Nederlands te oefenen.'

Nieuwe inschrijvingen verlopen zoveel mogelijk gegroepeerd op één jaarlijks startmoment, dat dan meteen het begin kan vormen van een voortraject. 'Tijdens workshops en proefactiviteiten leren we de vrijwilligers, hun interesses en hun talenten beter kennen,' legt Fie Velghe uit. 'We nemen hen mee op stadsverkenning en bezoeken organisaties waar vrijwilligers werken, zo leggen we verbindingen met hun mogelijke toekomstige bezigheden. Gaat iemand van hen als vrijwilliger aan de slag in Oostende of Kortrijk, dan ben ik er in het begin bij om de start zo vlot mogelijk te maken.'

Uit ervaring weet Fie Velghe dat ze ongeveer zestig procent van de ingeschreven effectief aan een organisatie kan koppelen. Uiteindelijk belandt ook niet iedereen in het vrijwilligerswerk. Persoonlijke situaties kunnen snel veranderen, bijvoorbeeld wanneer iemand plots betaald werk vindt. 'Meerdere eenmalige initiatieven en kortlopende

vrijwilligersopdrachten zijn een prettige manier om op korte tijd veel organisaties te leren kennen,' merkt ze op. 'Daar zetten we dan ook voldoende op in. Zo'n stramen is compatibel met de situatie van veel nieuwkomers die nog een wisselend parcours moeten doorlopen, met taallessen in de voormiddag en dan de plotse start van een inburgeringscursus. Zij kunnen zich vaak niet meteen wekelijks engageren, bijvoorbeeld elke woensdagnamiddag. Anderen bevinden zich nog in een asielpprocedure en weten niet wat de toekomst brengt. Maar evengoed begeleiden en motiveren we mensen voor meer structurele engagementen als vrijwilliger, het hangt ervan af wat ze het liefst hebben.'

Voor een jonge sociale organisatie als Refu Interim, die afhankelijk is van projectsubsidies, is de financiële puzzel allerminst evident. Maar de voldoening van werk met mensen dat tastbaar resultaat oplevert, overheerst. 'Het doet altijd goed om mensen uit hun isolement te halen, maar het bijzonderst zijn de momenten wanneer je mensen kunt koppelen aan een vrijwilligerstaak die echt bij hun talenten past,' zegt Fie Velghe. 'Door mensen in hun vrijwilligerswerk op te volgen willen we nog beter zicht krijgen op hun competenties en vaardigheden, om die bij een volgende stap om te zetten in kansen voor de arbeidsmarkt. Meer een opstap naar echt werk zijn, dat is op langere termijn de uitdaging voor Refu Interim.'

PIETER PLAS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN

september

Vlaanderen 8 september

Open Monumentendag

Op Open Monumentendag staat in heel Vlaanderen onroerend erfgoed centraal. Het programma is divers: kastelen, fabrieken, privéwoningen en ander bouwkundig erfgoed, historische landschappen, varend erfgoed en archeologische sites zijn op die dag gratis toegankelijk voor iedereen. openmonumentendag.be

Antwerpen 12 september

Voedselhulp en sociaal beleid in Europa

Deze conferentie van de Universiteit Antwerpen belicht de koude en warme solidariteit, de structurele herverdelingsmechanismen van publieke autoriteiten in vergelijking met de vele lokale, sociale initiatieven die direct hulp bieden aan mensen in nood. Frank Vandenbroucke, Bea Cantillon, Laszlo Andor en Stijn Osterlynck zoeken uit welke weg Europa uit moet gaan. ucsia.org

Tienen start 16 september

Mentoropleiding zorgberoepen

Als brug tussen onderwijs en werk zijn lokale besturen interessante leerwerkplekken voor jongeren, vooral omdat er zoveel functies zijn. Een mentor coacht de leerlingen, hiervoor moet je hen goed kunnen begeleiden, communiceren, duidelijke feedback geven en evalueren. vvsg.be/opleidingen

Brugge 17 september

Hallo, is dit discriminatie?

Om correct met discriminatie op de werkvloer om te gaan moet je de antidiscriminatiewetgeving kennen en weten hoe je moet reageren. vvsg.be/opleidingen

Brussel start 18 september

Opleiding tot integriteitscoördinator

Door de opleiding tot integriteitscoördinator kun je medewerkers ondersteunen en beschermen. In verschillende modules leer je kennis en vaardigheden aan die je nodig hebt om over het integriteits-

beleid in de organisatie te adviseren en het in de organisatie in te voeren. vvsg.be/opleidingen

Vlaanderen 18 tot 25 september

Week van de duurzame gemeente

Vlaamse gemeenten eren hun lokale duurzame helden en tonen hun engagement voor een duurzaam beleid. www.duurzamegemeente.be

Kortrijk 28 september

Trefdag Trage Wegen

Naar aanleiding van het nieuwe decreet gemeentewegen organiseert Trage Wegen vzw voor burgers en tragewegenwerkgroepen een informatie- en trefdag. www.tragewegen.be/trefdag

SHUTTERSTOCK

Mechelen 4 oktober

Elk kind een toekomst Lokaal kinderarmoede bestrijden

Elk kind dat in armoede leeft, is er een te veel. Daarom bieden we je tijdens deze dag ideeën aan om met de hele stad of gemeente kinderarmoede te bestrijden. Hoe bereik je meer door samen te werken in je netwerk? Hoe kunnen collega's van andere beleidsdomeinen helpen? Welke concrete acties werken in andere steden en gemeenten?

Dit is een gezamenlijk event van de VVSG en de Koning Boudewijnstichting. vvsg.be/opleidingen

INLEVERING

PERONEELSADVERTENTIES

Lokaal 9 (septembernummer) – 8 augustus
Lokaal 10 (oktobernummer) – 12 september

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal, VVSG-week,**
op de **VVSG-website**
én getweet via **@JobLokaal**

INFORMATIE

vacatures@vvsb.be

Op zoek...

naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsb.be/vacatures.

oktober

Gent 1 oktober

Leuven 5 november

Kompas subsidies groepsofvang baby's en peuters

Hoe werkt de subsidieregeling? Naast de relevante theoretische informatie krijg je ook toelichting bij enkele praktische hulpmiddelen. We analyseren de betaalbrieven die Kind en Gezin aan de organisatoren bezorgt en staan stil bij de belangrijkste aandachtspunten van de subsidieberekening. vvsb.be/opleidingen

Gent 3 oktober

Projectmanagement

Met projectmatig werken bereik je binnen een afgesproken termijn en binnen de overeengekomen budgettaire grenzen een vooropgesteld resultaat dat beantwoordt aan geëxpliciteerde kwaliteitscriteria. Parallele projecten beheersen en prioriteren binnen een organisatie is bekend als programma-management. vvsb.be/opleidingen

Brussel 17 oktober

Efficiënt werken, ook door voor jezelf te zorgen

Deze Kompas-opleiding kwam er op vraag van een collega-verantwoordelijke kinderopvang. Ook een idee voor vorming? Of een hulpvraag die niet in 1-2-3 beantwoord kan worden? Het VVSG-Steunpunt Kinderopvang zet je vraag om in een K0mpas. We kiezen een methodiek (lezing, intervisie, bezoek enzovoort) die jouw hulpvraag het best kan beantwoorden. vvsb.be/opleidingen

Gent 22 oktober

Hasselt 7 november

Antwerpen 19 november

Praktijkvorming gemeentewegen

Naar aanleiding van het nieuwe decreet op de gemeentewegen werkt Trage Wegen een praktijkgerichte vorming uit over de gevolgen en de mogelijkheden. www.tragewegen.be/professionals/vorming

03-07-2019

WONINGENT

Manager gebouwenwerking

05-07-2019

STAD TIELT

Omgevingsambtenaar

GEMEENTE MEERHOUT

Duurzaamheidsambtenaar

06-07-2019

CEVI NV

Productbeheerder financiën

09-07-2019

GEMEENTE ZEMST

Deskundige rechtspraktijk

STAD GEEL

- Werfreserve voor werfleider

leertwerkstelling

- Deskundige werk (trajectbegeleider)

- Diensthoofd sociale zorg

- Beleidsadviseur archief

- Beleidsadviseur stadsontwikkeling

10-07-2019

OCMW SINT-JANS-MOLENBEEK

Directeur van de sociale departementen

GEMEENTE DE PANNE

Algemeen directeur

11-07-2019

GEMEENTE GROBBENDONK

Beleidsdeskundige ruimtelijke planning/
omgevingsambtenaar

12-07-2019

GEMEENTE NIEUWERKERKEN

Beleidscoördinator/afdelingshoofd
ruimtelijke ontwikkeling

14-07-2019

VZW DE RAND

Algemeen directeur

15-07-2019

GEMEENTE WOMMELGEM

Afdelingshoofd samenleven en vrije tijd

VLABINVEST

Leidend ambtenaar Vlabinvest apb

17-07-2019

WELZIJNSKOEPEL WEST-BRABANT

Archivaris

STAD AALST

Directeur facility

20-07-2019

VVSG VZW

Freelance lesgever lerend netwerk

kinesitherapeuten WZC

31-07-2019

STAD EN OCMW LIER

Hoofverpleegkundige

OCMW GROBBENDONK

Directeur woonzorgcentrum De Wijngaard

04-08-2019

STAD AALST

Architect

05-08-2019

STAD AALST

Omgevingsambtenaar

11-08-2019

IOK

Industrieel ingenieur bouwkunde

12-08-2019

GEMEENTE RUISELEDE

Coördinator ruimte

14-08-2019

GEMEENTE BEERSEL

Directeur Autonoom Gemeentebedrijf (AGB)

18-08-2019

STAD KORTRIJK

Preventieadviseur

19-08-2019

GEMEENTE DENDERLEEUEW

Bibliothecaris

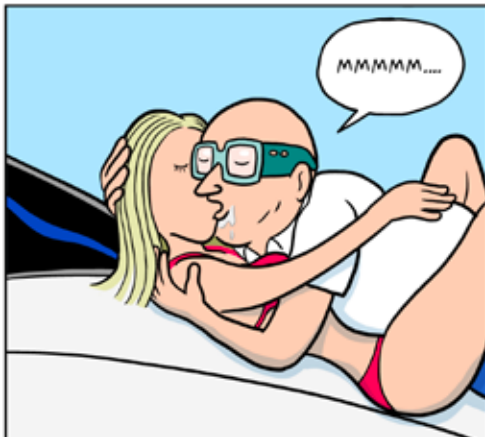
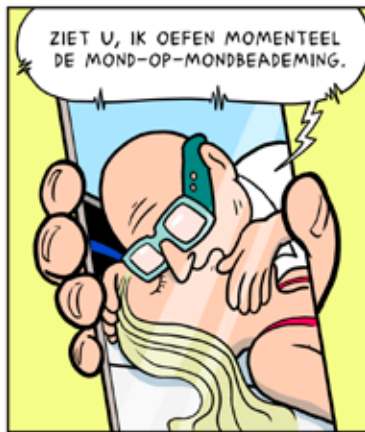
31-08-2019

STAD KORTRIJK

Programmaregisseur biodiversiteit en
klimaat

burgemeester Triljoen

politeia

Pinakes

extenso

De nieuwe digitale kennisdatabank
voor de lokale besturen

extenso bundelt vandaag in één abonnement:

- De vakinformatie van **VVSG** en **Politeia**
- De gecoördineerde en gecodificeerde wet- en regelgeving, vragen en antwoorden, omzendbrieven, parlementaire vragen en rechtspraak van **Inforum**
- De commentaarteksten, de 'goede praktijken' en de modellen van **Politeia**
- De overheidsdatabank van **Pinakes** met 134000 contactpersonen en 26000 diensten, instellingen en organisaties

Surf naar vvsg.be, registreer u of meld u aan en test Extenso uit!
Info via extenso@pinakes.be

Is er ruimte om te investeren?

Studie lokale financiën 2019 biedt inzichten

De toekomst beter maken, begint met betrouwbare informatie vandaag. Daarom analyseert Belfius jaarlijks de budgetten van de lokale besturen.

Het lokale niveau is meer dan ooit relevant: de uitdagingen zijn talrijk en de impact op onze levenskwaliteit is groot. Laat de kost van de pensioenen van het statutair personeel zich deze legislatuur ongemeen hard voelen? Hoe verduurzamen lokale besturen? En welke stappen zetten ze naar een écht digitale dienstverlening?

In onze studie 2019 lichten we de financiële situatie door. Kijk voor inzichten en analyses op belfius.be/studies